

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy hónap 2 k. 40 f.

HÍRDETÉSEK:
4-hasábos petit sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.
Nyitási petit sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1909.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szerda, március 3.

Mai számunk főbb közleményei:

- Mentelmi ügyek.
- Országos mozgalom a veszthely megváltásáért.
- Ingyen üdvösség.
- Kifosztott aradmezei román család.
- Szerbia leszerelt.
- A beszélő köntös.
- Tilos a köpködés.
- Az oravical választás.
- A béke felé.
- Lefokozott hadbíró-örnag.
- Válság a bank miatt.
- Még egy nyugdíjazás József főherceg udvartartásában.

Sorozás március 15-én.

Arad, március 2

Többet nem is kellene leírunk. Csak ezt a címet. Minden egyebet az olvasókra lehetne bízni. Az eseményben rejtőző ünneprontást, a bürokrácia hazafiatlanságát megérti kommentár híján is mindenki, aki a cím, e cikknek címe után öt másodpercig gondolkodni próbál.

Március tizenötödike nemzeti ünnep. Törvénybe nem foglalt, de a magyarok által annál nagyobb érzéssel, igaz bensőséggel megünnepelt emléknapja a szabadság újjászületésének. S ha a törvény nem is rendelkezik az ünnep betartásáról: magános emberek és hivatalos személyek, iskolák és testületek, sőt a hatóságok is módot találnak arra, hogy ez a nap reájuk nézve kiemelkedjék a hétköznapok közül.

S ezen a napon, Aradon megkezdik a fősorozást. A közönség ismeri a képet, amelyet ezen a napon az utcák mutatnak. A jövő hadi dícsőségétől mámoros, bokrétás legények nótázva járnak be az utcákat. Olyan szokásjog ez, hogy rendzavarásnak se tekintik. A városháza udvarát ellepik a mérték alá váró ujoncjelöltek, akik élénk zsidongással foglalkoznak a sorozás eshetőségeivel, s vegyes érzések hangos nyilvánításával fogadják azokat, akik felől a sorozó bizottság már döntött.

Aradon az idén is megünnepelik a szabadság napját. A nagy emlékek, amelyek Arad nevéhez tapadnak, kétszeres kötelességgé teszik, hogy ennek a városnak közönsége ne csak forma szerint, hanem jelentős külsőséggel, az érzések impozáns kifejezésével ünnepeljen. Itt volt a záróköve a történelmi eseményeknek, amelyek 1848. március 15-én kezdődtek; egy okkal több, hogy Arad szabadságünnepé kiválják az ország többi ünnepéi közül.

S ezen a napon Aradon sorozni fog a katonákból és polgárokból álló vegyes bizottság. A márciusi ünnep egyik része ép a városházán lesz, dél előtt. S a míg a nagyteremben a hazafiság képzel oltára köré gyűlnek, lenn, a földszinti kisteremben csupán legények fölött mondják az ítéletet: *tauglich!*

Sehol se lenne ez olyan bántó, mint itten. De másutt el tudják ke-

rülni. Budapesten például március 15-ike előtt is fognak sorozni, március 15-ike után is, — csak március tizenötödikén nem. Ép Aradon olyan sürgős, naphoz kötött az ujoncozás dolga.

Hamarjában nem tudjuk, kit tegyük felelőssé ezért az — enyhe szót keresünk — ezért a botlásért. A sorozó tervet a város katonaugyosztálya készíti, a hadkiegészítő parancsnoksággal „egyetértően.” Tehát vagy a katonaugyosztály készítette a katonákhoz átküldött tervet úgy, hogy az aradi sorozás kezdetét március 15-re tette. Ez lenne a súlyosabb hiba. De föltesszük azt, hogy a katonaugyosztály más napot tűzött ki, s a hadkiegészítő javította ki vörös betűkkel a sorozás kezdő-napját március 15-ére. De akkor is a katonaugyosztálynak, vagy a nagyobb nyomtató kedvéért, a város tanácsának vissza lehetett volna írni: március tizenötödikén nem sorozunk, mert az nemzeti ünnep. A minthogy megeshetnek, s úgy is kellene lenni: — hogy a bizottság polgári tagjai, a város részéről delegált sorozó bizottsági tagok nem mennek el a sorozásra, mert aznap hazafias kötelességüknek tesznek eleget. Hogy soroznak akkor katonák?

Nem olyan apró ügy ez. Ha megértjük és becsülni tudjuk a nemzeti ünnepek jelentőségét, hivatását, akkor ezeket meg kell óvni minden ünne-

Belgrád

— Képek a szerb fővárosból. —

Szombaton délután három órakor érkeztem meg Belgrádba. A vonat Belgrádba küldött munkatárs. — A pályaudvar csarnokát megszállva tartják a francia katonák egyenruháját profanizáló uniformisba öltözött szerb rendőrök és rendőrtisztviselők. Marcona, széles vállu, zord kinézetű emberek ezek, akiknek fürkésző szeme nem kerül ki egyetlen idegent sem. Mintha Röntgen-sugárt lövelne a tekintete, úgy tapad az utazóbőröndre, vajjon nincs-e benne valami közveszedelmet okozó dolog? Majd az utasokt veszik megmaustrálás alá és szeretnének kikénelelni a gondolatát, az érzését. Ellenség-e, brát-e?

Ha őszinte akarok lenni, bizony be kell vallanom, ifogultan siettem végig a rendőrsorral köz, hogy mielőbb a szállásomra érkezem. Alk teszünk azonban husz lépést, egy rendőrszt áll az utunkba és francia, meg szerb nyelven mondja:

— A vámhivatalba!

Itt pénzügyőrök vizsgálják meg a bőröndöt. Nagyon előzékenyen, udvariasan kéri meg az utast, hogy nyissa fel a bőröndjét. Ok em nyulnak az idegen tulajdonhoz. Nekem ell sorra előszednem a holmit. Az éles szemű pénzügyőr hamarosan tisztában van azzal, hogy

sem megvámolni való, sem más veszedelmesebb tárgy nincs nálam. Mert erre is nagyon vigyáznak. Ilyenkor, „háboru előtti időben”, könnyen becsempészhetnek egy-egy gyanus rendeltetésű bombát, vagy pokolgépet. A fényképező masina ellen azonban nem tesznek kifogást. Pár pere alatt a vámvizsgálattal készen vagyunk, de most még egy fórum rostáján kell átfelelnünk. A kivezető ajtók zárva vannak, mindegyik előtt rendőr. Az egyik rendőr élénk áll és folyton harsányan kiabálja:

— Passzus! Passzus!

Mindenkitől elszedi az utlevelet.

— Tessék a rendőrszobába menni.

Az őrszobában öt-hat közrendőr tartózkodik. Az utleveleket egy tisztviselő nézi át, azután egyenkint szólítja fel az utasokat. Mellette áll a detektívönök és több titkos rendőr. A nevemet kiáltja. Jelentkezem. Megvizsgálja a zimonyi rendőrség által kiállított határ-átkelelési igazolványom, azután élesen a szemembe néz és megkérdi:

— Redacteur?

Igenlő válaszom után lebélyegzi az utlevelet, visszaadja, de int az egyik detektívnek, aki utánam jön. Kisér végig a perronon, ki a pályaudvar előtti tere: Ha megállok, ő is megáll. Kétségtelen, hogy figyel. Mostanában még nem járt budapesti újságíró Belgrádban és gyanusnak találják. Sietek kocsiba szállni. Ide már nem követ, hanem látom, hogy megnézi a

kocsi számát és felírja. Tíz pere múlva egy rendőr jelenik meg a szálloda kapusánál és érdeklődik utánam. A kapus felsiet a szobámba és elém teszi a bejelentő-lapot.

— Tessék, kérem, most mindjárt kitölteni, — mondja németül, — mert a rendőrség érdeklődik az ur után.

Megtudták a kocsistól, hogy melyik szállodába hajtottam. A figyelés nem nagyon izgat. Legalább biztonságban érzem magam az idegen, ellenséges városban. A rendőrség vigyáz testi épségemre. Nyugodtan megyek az utcára. Igyekszem elvegyülni a tömegben, hogy a hangulatot kikéneleljem.

Érdekes város ez a Belgrád. A hegyen épült, lejtős, meredek, girbe-görbe utcáin az aszfalt ismeretlen fogalom. A kiálló gránitkockákat az uttesten ép úgy, mint a gyalogjárón egész jégkéreg takarja. Valószínű, hogy még az első hó is le van itt taposva. Aki nem szokta meg, bizony csak a nyaktörés veszedelmével leszámolva tud itt járni. Egész bátran skit lehetne kötni a cipő talpára. A rendezetlen utcán több hónapos szemét, piszok halmozódott össze. Utcaseprőt nem látni sehol. Most másra kell a pénz!

A város nagyon csöndes, nagyon békés. Az emberek a dolguk után sietnek. Itt igazán készpénznek számít az idő. Minden percet keserves munkában kell tölteni, hogy megélhessen a szegény ember. A városban szinte cég-

rontástól, szent hangulatának minden megzavarásától. S a sorozás, különösen annak első napjai, olyan esemény, a mely nem egy hivatalosza négy fala között folyik le, hanem áterjed az utcára, a terekre, amelynek ezen a napon az ünnepe kellene lenni. Ha már nem lehet március idusát hivatalos ünneppé tenni, — ne csufoljuk, ne csufoltassuk meg. A hadsereg harc-képességében, a szerbek ellen való előkészületben biztosan nem esik baj, ha a sorozást egy nappal később kezdi meg. A tanácsnak becsületbeli kötelessége, hogy ezt a kis „vivmányt” minden erejével, tekintélye egész súlyával megszerezze.

Mentelmi ügyek.

A képviselőház ülése.

— Fővárosi tudósítónktól. —

Budapest, március 2.

Ma csaknem az egész ülés mentelmi ügyek tárgyalásával telt el. Nagy érdeklődést keltett Polit Mihály ismert ügye. Polit hírlapi cikkben azzal vádolta meg Tomics Jását, a szerbek egyik vezetőjét, hogy részese a nagy szerb hazaárulásnak.

Az ülés végén az adójavaslatot tárgyalták.

Részletes tudósításunk a következő:

Justh Gyula elnök negyed 11 órakor nyitja meg az ülést. Bemutatja az 1904-ben bevonult tengerészek kérvényét, melyben szabadságoltatásukat kérik.

Harmadszori olvasásban elfogadták a házadóról szóló javaslatot, azután a mentelmi ügyeket tárgyalták.

(Mentelmi ügyek.)

Héderváry Lehel előadásában a Ház a következő képviselők mentelmi ügyében járul hozzá vita nélkül a bizottság indítványához: Budijavlszevics Bude öt ügyében, Bunjanin János tizenegy, Harambasics Agost hét, Cero-vac István két mentelmi ügyében. Mivel ez esetek nagy részében becsületsértés és rágal-mazás forog fenn, a bizottság a kiadatást javasolta, mihez a Ház minden esetben hozzá is járult.

Lázár Zoárd előadó tesz ezután jelentést Hainrikly Pál ügyében, kit a Ház kihágás miatt kiad.

Ugyanazak Lázár Zoárd előadásában tárgyalják Herman Ferenc ügyét, akinek men-

telmi jogát sajtó útján elkövetett rágalmazásért felfüggesztik. Herman ugyanis Lengyel Zoltán személye ellen a Független Magyarország című lapban támadást intézett.

Farkasházy Zsigmondot és Lovászy Mártont párbajvétségért kiadják.

Vlad Aurél mentelmi jogának az elnökség által való megsértését jelentette be.

Héderváry Lehel rövid felszólalása után a Ház napirendre tér a bejelentés felett.

Elnök az ülést öt percre felfüggeszti.

Szünet után

Fenyvessi Soma mentelmi jogát párbajvétségért felfüggesztik.

(Polit és Tomics Jása póre.)

Héderváry Lehel ezután Polit Mihály ismeretes mentelmi ügyében kíván jelentést tenni.

Kiáltások: Nem ő az előadó.

— Hol van Zboray Miklós, ő az előadó!

Elnök: Héderváry Lehel a bizottság bizta meg a helyettesítéssel.

Héderváry Lehel felolvassa a bizottság jelentését, melyben Tomics Jása ellen sajtó útján elkövetett rágalmazás miatt nem kívánja kiadni Politot. (Zaj.)

Visontai Soma (halljuk, halljuk!): Szükségesnek tartja, hogy ez ügyben rámutasson arra, hogy Polit Mihály esetében világosan tenniforog a büntethetőség. Ilyen tényállás mellett veszedelemnek tartja azt, ha a képviselőház vetőjával megakadályozza a büntető eljárás lefolytatását. Ezzel a Ház végtelenül alázza a maga tekintélyét. Polit Mihály, egy napilapban hazaárulással és a nagy-szerb árulásban való részvétellel vádolta meg a függetlenségi érzelmű Tomics Jását. Nem szabad megengednünk, hogy becsületes, magyar érzelmű polgárokat büntetlenül lehessen hazaárulással megbélyegezni és ezért a bizottság javaslatához nem járul hozzá, hanem Polit Mihály kiadatását követeli. (Elnök éljenzés és taps.)

Teleky Arvéd gróf: Mint Újvidék város képviselője ismeri az ügyet. Nekünk, magyaroknak, a radikális szerbek barátaink, nem szabad megengednünk, hogy őket rágalmazni lehessen. Azt akarja, hogy az ügyre világosság derüljön és ezért a kiadatást javasolja. (Elnök helyeslés.)

Polónyi Géza: Hozzájárul visontai indítványához, mert nem lát zaklatást abban, ha valakit rágalmazásért kiadnak.

Elnök ezután szavazásra teszi fel a kérdést.

A Ház egyhangulag elveti a mentelmi bizottság indítványát és elhatározza, hogy Polit Mihály mentelmi jogát a Tomics Jása elleni rágalmazásban felfüggeszti. (Helyeslés.)

(A többi ügyek.)

A többi még hátra levő öt mentelmi ügyet a Ház vita nélkül letárgyalja. Így hozzájárult a Ház Várady Imre, Lovászy Márton, Szki-

csak Ferenc, Suciu János, Blahó Pál, Hajdu Frigyes és Halász Lajos ügyében hozott bizottsági határozatokhoz.

(A tőkekamat adó.)

Tizenkét óra felé végeztek a mentelmi ügyekkel és rátértek a tőkekamat adó tárgyalásának folytatására.

Lányi Mór a tőke gyűjtés megnehezítését látja a felemelt tőkekamat adóban. A javaslatot azonban elfogadja.

(A kereseti adó.)

Polónyi Géza: Nagy ellenmondást lát abban, hogy a szegény özvegyek és árvák 10 %-os adóteher alatt nyögjenek.

Wekerle Sándor miniszterelnök: A maga részéről semmi méltányos kívánság elől nem zárkozik el. Megokoltan tartja, hogy a járulékhól élő özvegyek és árvák érdekében a javaslatban 10 %-ra tervezett adókules 2 %-ra szállíttassék le. A 10 %-os adó különben első sorban a takarékpénztári betéteket érinti.

A Ház ezután a javaslatot elfogadja és áttér a részletes tárgyalásra.

Az 1. szakaszt Lányi Mór módosításával, a többit a 12. szakaszig módosítás nélkül fogadták el, mire az ülés véget ért.

Ingyen üdvösség.

A radnai zárdafőnök és az ügyvéd özvegye.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 2.

Lapunk vasárnapi vezércikkében *Ingyen-üdvösség* címmel szóvá tettük Szabolcska Mihály temesvári református papnak azt az indítványát, melyre az ottani egyházközség kimondta, hogy szegény hiveitől sem esketési, sem temetési stóladíjat nem szed.

Cikkünkre ma Csukay Vilma urnától Nagyhalma gyűjtő levelet kaptunk. Az érdekes levél elmondja, hogy Szabolcska nemeslelkű tettét a katolikus egyházban már megelőzték. A máriaradnai zárdafőnök — mondja többek közt a levélíró — hét-nyolc év óta, mióta állását elfoglalta, arra kérte hiveit, kiknek házassága egyházi áldást még nem nyert, hogy esküdjenek meg az egyház előtt is, ő az esketésért semmi díjazást sem fog tőlük szedni.

Elmondja ezután a levél, hogy ez a lelkész — aki tudomásunk szerint Prieszter Ágost, a radnai Ferenc-rendi zárdafőnöke —

— Ez a hír nem igaz. Ultimátumról nem tudok semmit, pedig én is a külügyminiszteriumból jövök. De ha ultimátumot is kapunk, nem ijedünk meg, hanem harcba szállunk. Győzni fogunk és alul marad Ausztria.

A lelkesítő kis beszédre felugrott a kiáltás:

— Pfuj Ausztria! — és ezzel a tömeg, amely alig állott száz emberből, ismét tökéletesen sétáló közönséggé lett.

Később megint elterjedt egy kószá hír, amelyet ismét izgatottan tárgyaltak. Ez a hír azt mondja, hogy Bulgária két hadtestet a román és török határra vitt, ahol titokban elhelyezte.

Azután még arról beszéltek, hogy György trónörökösét Péter király szobafogóira ítélte, mert megváltotta estére a jegyét a Brana című mulatóba, ahol egy Ausztriát és Magyarországot gyalázó darabot adnak elő és megígérte a tisztikarnak, hogy megjelenik az előadóon. A király azonban meg akarja akadályozni tüntetést és nem engedi el a trónörökösét a Brana adásra. Erre sokan a Brana pénztárához szöktek és megváltották a jegyüket.

Minél jobban ráborul a sötétség Belgrádra, annál harciasabb a hangulat, de nem spontán tör ki a népből, hanem észrevehető, hogy valami titkos kéz szítja. Nagyobb demonstrációk, vagy felvonulások azonban nincsenek.

táblák hirdetik a nyomoruságot. Ahová az ember néz, mindenfelől a szegénység kiáltoz felé. Nincs tehát idő a haszontalan politizálásra napal. Az iparos a műhelyében, a kereskedő a boltjában, a lateiner ember hivatalban, irodában tölti a napot. A vendéglők, kávéházak üresek, csak ebéd időben, illetve ebéd után élénkülnek meg ezek a helyek néhány negyed-órára. De ilyenkor, amikor a tömeges együtt-tartózkodás hangosabb hullámokban hozhatja nyilvánosságra az egyéni érzelmeket, sem lehet háborus kedvet felfedezni.

Ukább a bizonytalanság nyomasztó érzését fejezi ki a társasélet minden mozzanata. Az emberek első kérdése, amellyel üdvözlik is egymást:

— Mi ujság?

— Mi lesz?

Es ebből a kérdésből kiérezhető a rejtett szorongás: Jaj, baj lesz! Talán senki se örülne úgy a békés megoldásnak, mint a szerb. De csak egyénenként!

Este hat óra után pezsdül fel az utcai élet. A hivatalokat, az irodákat ilyenkor zárják, a diákok is kivonulnak a Milán király-körutra, a Mihály fejedelem-térre és olyasfajta esti korzó alakul ki, mint nálunk a Kossuth Lajos-utcában. Itt már bizonyos külsőségek elárujják, hogy készül valami. Számos diák katonasapkát visel. Ezek a 18—20 éves ifjak az önkéntesek, akik a nemzetőrséghez tartoznak. A fiatalok hevével beszélnek a bekövetkezendőkről és

nagy tüzzel készülnek a háborúra. Ezek a gyerekek egymást tüzelik és gondoskodnak arról is, hogy fanatizmusuk a polgárság komolyabb részére is átragadjon. Ezekből az ifjak-tól erednek azok az alhírek, amelyek láztják a kedélyeket.

Igy szombaton este elhíresztelték, hogy Szerbia Ausztriától ultimátumot kapott. A hír villámgyorsan elterjedt a korzón és hamarosan nagyobb csoportosulás támadt. Izgatottan tárgyalták a hírt. Egy szakállas ifju, a diákság egyik vezetője gondoskodott arról, hogy a kételkedőket is meggyőzze a hír valódiságáról. Felkapaszkodott Obrenovics Mihály fejedelem emlékoszlopának a talapzatára és onnan magyarázta:

— Most jövök a külügyminiszteriumból. Ott minisztertanács van s ezen már tárgyalják az ultimátumot.

A fiatalok, a polgárság pillanat alatt beugrott a „jól értesült” ifjunak és egyszerre fellobogott a lelkesedés.

— Zsivió! Zsivió! — zúgott a tömeg és megindult a konak mellett lévő külügyi palota felé. Utközben azonban találkoztak Genesies nyugalmazott őrnagygyal, most képviselő. Ő is a királygyilkosok közé tartozik. Genesies, látva a csoportosulást, megkérdezte:

— Hová mentek?

Elmagyarázták neki az eseményt, mire Genesies megnyugtatta az izgatott tömeget.

temetési stólat sem szed szegény hiveitől. Nemrégén meghalt a lippai kórházban özvegy Pap Jánosné, néhai Pap János radnai ügyvédnek özvegye. Az özvegy asszony az utóbbi években *Damjanich* János özvegyének, báró *Bohus* Zsigmondnének és az özvegy urnő fiának, egy postai tisztviselőnek támogatásából élt, akik az öreg asszony halála után készek voltak a temetési költségek viselésére is. A nemeslelkű zárdafőnök azonban *nem fogadott el a temetésért semmi díjazást.*

Mindezek mellett — írja a levél — a radnai plébános valósággal művész abban, hogy e jó tettei ne jussanak nyilvánosságra s esupán azok tudjanak róla, akik a zárdafőnök humanitását igénybe veszik.

Ezeket mondja a levél és mi kész örömmel hozzuk annak tartalmát nyilvánosságra, bár írója erre nem kért bennünket. Mi örülünk a legjobban annak, ha látjuk, hogy a temesvári szép példa nálunk is visszhangra talál, sőt — mint a radnai eset mutatja — van aradmegyei lelkész, ki már esztendőnk óta ugyanabban a jótékonyágban részesíti szegény hiveit.

Válság a bank miatt.

Hollók a kormány ellen. — A bankbizottság ülése.

— Fővárosi tudósítónktól. —

Arad, március 2

A képviselőház bankbizottsága ma délután *Batthyány* Tivadar gróf elnöklete alatt ülést tartott. Lázás érdeklődés előzte meg ezt az ülést, melyről már olyan hírek is keringtek, hogy a koalíció felbomlását és a kormány lemondását fogja maga után vonni. A bizottság függetlenségi tagjai ugyanis elhatározták, hogy nem várva be az osztrák kormányval megindult banktárgyalások eredményét, provokálni fogják a képviselőházat, hogy az önálló jegybank felállítását mondja ki. Az ülésen ez irányban *Holló* Lajos nyújtott be indítványt, mely igen heves vitát idézett elő. A hangulat az egész ülés alatt igen izgatott volt és már-már úgy látszott, hogy a jóslások is bevalának, mikor egy közvetítő indítványval sikerült a válság kitörését elodézni.

A bankbizottság üléséről és az előzményekről itt következik tudósításunk:

Justh Gyula és a bank-kérdés.

A bankbizottság állásfoglalásáról tegnap különböző hírek terjedtek el. Hogy a bankbizottságnak függetlenségi párti tagjai a tegnapi bizalmas konferencián mit határoztak, azt pontosan nem lehetett megtudni, mert a jelen voltak a legnagyobb titoktartásra köteleztettek, mindazonáltal annyi kiszivárgott, hogy az állásfoglalás nagyon erélyes lesz az önálló bank mellett. Az alkotmánypártban tegnap azt beszélték, hogy *Széll* Kálmán indítványozni fogja, hogy a bankbizottság csak az osztrák kormányval folytatott tárgyalások befejezése után tartson érdemleges üléseket.

Politikai körökben tegnap este azt is beszélték, hogy *Justh Gyula*, ha a bankbizottság ülésének lefolyása öt nem elégíti ki, *szerep* indítványt fog beírni az önálló bank felállítására. Ha ez megvalósul, úgy a válság azonnal kitör, minthogy a kormány és az elnök közötti differenciák nyilvánvalókká

lesznek. *Justh* eme lépésének természetesen az lesz az első következménye, hogy *le fog köszönni az elnöki állásról* és hiveivel együtt ki fog lépni a függetlenségi pártból, hogy — mint mondotta — a közös bank szabadalmának meghosszabbításáról szóló törvényjavaslatot megobstruálja.

A 48-asok előértekezlete

A bank-bizottság függetlenségi tagjai: *Batthyány* Tivadar gróf, *Eber* Antal, *Szemere* Huba, *Zichy* Miklós gróf, *Hoitsy* Pál és még néhányan ma délután fél kettőkor, a képviselőház jegyzői irodájában előértekezletet tartottak, amelyen megbeszélték a délutáni ülésen elfoglalandó állásfoglalásuk részleteit.

Wekerle miniszterelnök ma egész délelőtt kapacitálta a függetlenségi tagokat. Azt fejtegette, hogy neki alkotmányos kötelessége az osztrák kormánnyal folytatni a megkezdett banktárgyalásokat és kéri a bizottságot, ne vágjon elébe e tárgyalások eredményének.

Batthyány Tivadar gróf a folyosón ma így nyilatkozott:

— Nem lehet kívánni tőlünk, hogy halogassuk a kérdést. A döntésnek meg kell történni. A bankbizottság csak szolgálatot tesz a kormánynak, ha minél gyorsabban dönt. A nemzeti bankból pedig nem engedünk.

Itt valaki közbevetette:

— *Mi lesz a kartellbankkal?*

— Arról is lehet beszélni, — felelte *Batthyány*, — *de előbb meg kell csinálni az önálló bankot, mert a kartellbank csak két önálló bank összeműködéséből állhat elő.*

A bankbizottság ülése

Délután 5 órakor nyitotta meg a bankbizottság ülését *Batthyány* Tivadar gróf. Az ülésen nemesak a bizottság tagjai, de igen sok függetlenségi képviselő is jelent meg.

Az elnök megnyitva az ülést, bejelentette, hogy sok varmegye, testület és népgyűlés kérvényt nyújtott be az önálló bankért.

Holló Lajos az önálló bankért.

Holló Lajos előterjesztése következett ezután. *Holló* egynegyed 6 órától este nyolcig beszélt. Felolvasta terjedelmes elaboratumát az önálló magyar jegybank felállításáról. Végül előadói javaslatot nyújtott be, amely a következő:

Mondja ki a bankbizottság, hogy az önálló magyar jegybank felállítását tartja az ország érdekeivel megegyeztethetőnek és szükségesnek találja, hogy ez irányban a törvényes intézkedések mielőbb megtétessenek. Mindezen okokból addig, amíg a részletekre a bizottság előterjesztést tehet, a következő határozati javaslatot terjeszti a képviselőház elé azzal a kérelemmel, hogy azt a Ház elfogadja:

Határozati javaslat.

Mondja ki a képviselőház, hogy az osztrák-magyar jegybanknak 1910. december 31-én lejáró szabadalmát nem hosszabbítja meg, hanem utasítja a kormányt, hogy az önálló jegybank felállítására iránt mielőbb törvényjavaslatot terjesszen a képviselőház elé. A képviselőház tudomásul veszi, hogy a kormány tárgyalásokat folytat az osztrák kormánnyal olyan megállapodás létesítése iránt, hogy a felállítandó önálló magyar jegybank a kölcsönös érdekek megóvása céljából szerződésbe lépjen az Ausztriában felállítandó önálló jegybankkal. Amennyiben azonban ez a megállapodás kellő időben létre nem jöhet, az osztrák jegybankkal szerződési viszonyban nem álló önálló magyar jegybanknak 1911. január 1-re leendő felállí-

tására nézve a szükséges törvényhozási és kormányzási intézkedések késedelem nélkül megteendők.

Wekerle és Széll.

Hosszantartó zajos éljenzés és taps követte *Holló* indítványát, mely után *Wekerle* Sándor miniszterelnök emelkedett szólásra. Kijelentette *Wekerle*, hogy a kormány a kiegyezésnek megfelelőleg tárgyalásokat folytat az osztrák kormánnyal. A bankkérdés megoldása lényegileg a tárgyalások eredményétől függ. Amíg ezek folynak, a bankbizottság nem adhat kifejezést annak, hogy a maga részéről miként véli elvileg megoldani a mai percben a bankügyet. Kéri a bizottságot, hogy a kérdés érdemleges tárgyalásába mindaddig ne bocsátkozzék, amíg a tárgyalások a kormánnyal tartanak.

Széll Kálmán szintén ez értelemben szólal fel. Semmiféle parlamentáris országban, ha a kormány egy más féllel tárgyal, a bizottságok a tárgyalás menetét határozatokkal nem zavarhatják.

Zajos jelenetek.

Széll Kálmán beszéde alatt a függetlenségi képviselők többször zajosan tiltakoztak állításai ellen úgy, hogy az elnök *Batthyány* figyelmeztette a megjelent képviselőket, hogy felszólalni csak a bizottsági tagjainak, a tárgyalások menetét zavarni pedig senkinek sem szabad.

Széll ezután kijelentette, hogy teljesen ellenzi az önálló bankot és kéri a bizottságot, hogy *Holló* javaslatát csak a kormány tárgyalása után tűzzék napirendre.

Kossuth beszéde

Kossuth Ferenc ezt a kijelentést tette:

Ő az önálló jegybank hive. Előre bocsátja és ki is jelenti, hogy abban az esetben, ha a kartellbank nem sikerül, akkor ő az önálló jegybankot fogja proponálni. Azonban most tárgyalások folynak a kartellbank iránt. Ő továbbra is teljesíti kötelességét a párt és elvei iránt.

A határozat.

Holló Lajos örömmel hallotta *Kossuth* kijelentését, de visszautasítja *Széll* állításait.

Hosszu vita indult meg ezután, melyben több függetlenségi képviselő és a néppárti *Buzáth* Ferenc vettek részt. Már-már szavazásra került volna a sor, mikor felállt *Holló* és indítványozta, hogy javaslatát nyomassák ki, a legrövidebb határidő alatt osszák ki a bizottsági tagok között és ezek után, tehát 4-5 nap mulva bocsátkozzék a bizottság indítványának érdemleges tárgyalásába, nem várva be a kormány tárgyalásainak eredményét.

A bizottság ezt az indítványt elfogadta, mire az ülés véget ért. A kormány tagjait, különösen a 67-es tagokat igen kellemetlenül érintette ez a határozat.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) *E* előadás a nőtisztviselők egyesületében. A női választójogi világszövetség elnökének előadását közönségünk óriási érdeklődéssel várja. Azok az arcképek, amelyek az aradi kereskedők kirakataiban láthatók, mutatják, hogy *Mrs. Chapman Catt* az előkelő amerikai asszonyoknak az a típusa, amelyet a nagy szellemi munka csak nemesít, akinek a megjelenése magában egyesíti a demokratikus szellem egyszerű megnyilvánulását, a szellemi és lelki arisztokrácia minden jelével. Az előadás március 14-én délután fél ötkor lesz a városháza nagytermében. Belépti jegyek kaphatók *Kerpel* Izsó, *Bloch* H. és ifj. *Klein* Mór papirkereskedésiben és az egyesület tagjainál.

Országos mozgalom a veszthely megváltásáért.

Barabás beadványa Arad törvényhatóságához.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 2

Az egész nemzet érdeklődése kíséri azt az akciót, melyet Barabás Béla az aradi veszthely megváltása érdekében megindított. Az ország minden részéből érkeznek Arad város tanácsához adományok s most már maguk a hivatalos testületek is bevonatnak a nemzeti zárandokhely megszerzésének munkájába.

Barabás ma e célból a következő beadványt küldte a törvényhatósági bizottságnak:

Aradváros hazafias polgárságának, de az egész magyar nemzet fiainak lelkében is, régóta él az a vágy, hogy az aradi vértanúk kiöntött vére által megszentelt földterület megváltassék, s magánkézből a nemzet köztulajdonába és birtokába kerüljön.

En, mint Aradnak fia s büszkeséggel vallott díszpolgára, szerény de fáradtságos munkával már odáig jutottam, hogy a kivégzés területe megvételének lehetőségét biztosítottam, a mostani tulajdonosnő özv. Pokornyai Richardné szül. Biró Gizella gráci lakosnő irásban tett nyilatkozatával, amely szerint, a mintegy 132 holdat tevő egész ingatlant hajlandó átengedni 1100 öles kis holdanként számítva 1500 koronáért, úgy hogy az egész vételár, körülbelül 200 ezer koronának felel meg.

Ezen nagy összeget nemzeti adakozás útján óhajtom beszereztetni, mert ennek így van erkölcsi értéke.

A föld megszerzésének tervén kívül az a feladat vár megoldásra, hogy az ezen területen, valamint a golyó által halálra ítélt vértanúk agyonlövésének helyén most is nyugvó esontmaradványok felkutattassanak, azoknak méltó nyugvóhely készíttessék, a hová a nemzet hála-kegyeletének őrző gondozásával eltemettesnek.

Ezzel kapcsolatban a megvásárolandó egész területből a szükségesnek megfelelő néhány hold, Arad sz. kir. város közönségének el nem idegeníthető tulajdonaként bekebelezve, olyként volna berendezendő és átalakítandó művészi elvek és alkotó elmék tervei szerint, hogy ez a megszentelt terület, a messze idők végtelen folyamata alatt, nemzeti bucsujáró hely legyen s meghatározható külsejével is az emlékezetnek s az utókor hála-kegyeletének méltó kifejezője maradjon. Mindezeknek létrehozásán fáradni s érte áldozatot hozni a magyar társadalomnak, a vármegyéknek, kis és nagy városoknak, községeknek és faluknak elengedhetetlen erkölcsi kötelességek. A vezérszerep, irányítás s a nagy feladatok közvetlen megoldása pedig elsősorban a vértanúk városának hazafias és lelkes közönségét, Aradot illeti meg. Innen, a mi törvényhatósági bizottságunk terméből kell szerteáradni az egész országban a hívó szózatnak, a kérő és figyelmeztető megkereséseknek, amelyek a magyar köztevékenység autonóm tényezőit szólítják fel áldozatra. Hazafias érzülettel s lelkes meleg szeretetétől telített indítványom a következő: „Keresse meg Arad sz. kir. város közönsége, atyafiságos átiratokban a hazai összes megyei és városi törvényhatóságokat, rendezett tanácsu városokat s a nevezetesebb nagy községeket külön-külön, hogy az aradi vértanúk veszthelyének megváltása s a nemzeti hála-kegyeletnek megfelelő berendezéshez szükséges összegnek fedezésére, hazafias ügybuzgóságukhoz méltó s anyagi helyzetüknek megfelelő adományt megszavazzák, s azt mielőbb Arad sz. kir. város tanácsához, hazafias együttérzésük melegségével, beküldeni sziveskedjenek.” Ezen indítványomat úgy a magam, mint az Aradon, elnökletem alatt működő tizenháromas-bizottság nevében is előterjesztvén, kérem annak szives elfogadását s végrehajtását. Kelt Budapesten, 1909. évi március 1-én. Hazafias tisztelettel dr. Barabás Béla, Arad sz. kir. város díszpolgára, törvényhatósági bizottsági tag, országgyűlési képviselő.

A polgármester a jövő heti közgyűlésen terjeszti be az indítványt tárgyalás és határozathozatal céljából.

KIFOSZTOTT aradmegyei román család.

Kuruzsló asszony Borosjenőn.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 2

A kuruzslás történetében is szokatlan az az eset, amely napok óta foglalkoztatja a szomszédos Borosjenő község lakosságát és a vármegye csendőrségét. Egy román családot egy ügyes asszony a legnaivabb mesével kifosztotta és azután eltűnt.

Az esetről ezt jelentik nekünk Borosjenőről:

Buc Tódor jómódu borosjenői földesgazda tegnapelőtt megjelent a község házában és ott a jegyzőnek elmondotta, hogy a családját kifosztotta valami román asszony.

— Négyezer korona készpénzt, meg drága ékszereket vitt el tőlünk, — mondta szomorúan Buc.

Az ő és családja előadása után a hatóság a következő tényállást derítette ki:

Körülbelül tíz nappal ezelőtt megjelent Buc Tódoréknál egy parasztosan öltözött, románul beszélő barna asszony. (Buc a felnőtt és nő fiaival lakik együtt.) Az idegen asszony, aki azt mondta, hogy Lippáról jött, ilyen kijelentést kockáztatott meg:

— Nagy szerencsét hozok a családnak. Milliomosok lesznek nemsokára. Tudják meg, hogy ennek a háznak a fundamentumában sok millió forintot érő arany van elásva. Azt a nagy kincsét az ördög szízi, az ördögöt pedig csak papírpénzzel, meg drága ezüst ékszerekkel lehet kiesalni az aranyat. Adjátok hát ide az összes papírpénzetekeket, meg ezüst ékszereket, hadd esaljam ki az ördögötől a sok aranyat.

A tudatlan Buc Tódor, családja hozzájárulásával és helyeslésével előszedte meglévő 4000 korona papírpénzét és ezüst ékszereit, aztán odaadta az idegen nőnek:

— Nohát adja oda annak a bitang ördögnek. Lássuk, mennyi aranyat kapunk érte.

Az asszony átvette a drága holmikat és nagy hókusz-pókuszok között ázni kezdett a ház fundamentumában.

A körülállók persze azt hitték, hogy az asszony a nagy bankókat és az ezüst ékszereket a földbe teszi az ördög megvesztegetésére. Azonban később kiderült, hogy csalódtak. Amikor ugyanis a kuruzslónő befejezte az ást, ezt mondta a körülállóknak:

— Most jól lakattam pénzzel és ezüsttel s ördögöt. Ezért az egy pár nap múlva kiadja a sok aranyat. De ti ne keressetek aranyat, amíg én vissza nem jövök, mert az ördöggel meggyűlik a bajotok.

Ezzel az asszony eltűnt a háztól. Bucék nyolc napig várták, hogy vissza jöjjön, de az nem mutatkozott. Erre az öreg Buc veje ázni kezdte a ház fundamentumát és kereste az ezreket, de nem talált ott egy fillért se.

Ekkor már sejtették, hogy csalás áldozatai. Az öreg Buc fölment a község házához és elpanaszolta a csalást a jegyzőnek, az pedig a csendőrséget értesítette a dologról. A csendőrök megindították a vizsgálatot, de a kuruzslónőt sehol se találják.

Tilos a köpködés.

*
Jaj, már sehol sem szabad.

*
A rendőrfőkapitány, bizonyára egész hivatali praxisa alatt nem foglalkozott olyan rendkívüli ügyvel, mint amilyen most íróasztalán hever. Egy indítványról van szó, amelynek benyújtója, Hesh Vilmos ismert és népszerű gyógyszerész nem kisebb dolgot javasol, minthogy a főkapitány *rendeleti uton tiltsa el az utcai köpködést*. Hát a főkapitánynak jó oka van arra, hogy gondolkozzék. Mint a köztisztaság és közegészségügy legfőbb őre, bizonyára statáriumot hirdetne ki a köpködők fejére, annál is inkább, mert a doktorok minden kétséget kizárólag megállapították, hogy a tüdővész bacilusa a köpetben rejlik. Minthogy azonban ozidószert még hiányzik a törvényes alap a büntetés kiszabásához, a főkapitány, ha elvben magáévá teszi az indítványt, a következő törvénytervezetet ajánlaná elfogadásra:

Törvényjavaslat

az utcai köpködés eltiltásáról:

1. §. Arad sz. kir. város belső és külső területén, közterein és utcáin tilos a köpködés.

2. §. A város, hogy az első szakaszban körülhatárolt területen köpködés elleni intézkedések elvégzésére, a rendőrség létszámát 22754 fővel felemeli, az Óvár-téren egy éven belül hatalmas palotát építtet, amelyben kizárólag e javaslatban foglalt kihágási bírósági hivatalok nyernek elhelyezést.

3. §. A törvényhatóság, a második szakaszban foglalt kiadásokra három millió korona hitelt szavaz meg és a pótdát 134 százalékkal felemeli.

4. §. A város lakossága reudóri megfigyelés alá helyeztetik.

5. §. Az első szakaszban foglalt kihágás a következőképen büntetettik:

- a) megdorgálás,
- b) próbára bocsátás,
- c) pénzbüntetés,
- d) elzárás.

6. §. Minden tízedik köpés bűnhalmazatot képez.

7. §. Visszaesőnek tekintik az, akitől megállapították, hogy vonatban, lovasutban, vágányon, bármely középületben, vagy magánépületben már köpködést követett el. Az ilyen bűnös a d) alatti szerint büntetendő és pedig sőtözlésével és bőjtöléssel szigorítva.

8. Jelen törvény a kihirdetés napján lép életbe és végrehajtásával a köpködés meggátolására alakított kihágási bíróság bízatik meg.

Az indítvány és a törvénytervezet ellen, kétségek nélkül meg fogják majd alakulni az Aradi Köpködők Ligája, amely memorandumban fog tiltakozni a javaslat törvényverőre való emelése ellen. A memorandumban a Liga a következőket fogja kifejteni:

A legutóbbi tíz év alatt mozgalom indult meg a kertváros, por és füstmentes város eszméje érdekében. Mozgalom indult meg arra, hogy az utcán járó-kelőköt tiltsák el a bot és ernyő hordozásától, mert veszélyeztetve van a járókelők testi épsége: hogy a járókelőköt tiltsák el attól, hogy utcán, közterem, vagy bármely nyilvános helyen papirdarabokat, cigarettaszivar maradványokat, vagy bármit is eldobáljanak; hogy az aszfaltbetűárokat egy szálíg kiirtsák. Betetőzi a nagy mozgalmat a köpködés általános eltiltása, az utca kivételével sehol sem szabad már köpködni. Ez az utolsó terület, ez a köpködők alkotmánybírósága, ahol még nincsenek kifüggesztve a törvényjavaslat a köpködő emberiség fejére.

Ha a törvényhatóságból még nem vették ki az emberi jogok iránti igazságérzet, eldobja ezt a javaslatot, mert végtére valahol csak muszáj köpködni a szegény embernek.

A beszélő köntös.

Lélekkereskedés nagyban.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 2.

A szegedi rendőrség régi, feledésbe ment s jelentéktelen kabátlopási ügy kapcsán förtelmes bűnről rántotta le a leplet. Egy női köntös tolvaját kereste a rendőrség s egész Európát behálózó leánykereskedés főfészke bukkant. A szenzációs eset részletei ezek:

A múlt év elején történt, hogy *Lichtenegger Gyuláné* panaszt tett a rendőrségen, hogy ismeretlen tettes ellopta ezer korona értékű perzsa kabátját. A rendőrség hónapok óta kutatott a tolvaj után, de nem tudott nyomára akadni. Pár nappal ezelőtt aztán besugó utján arról értesült a rendőrség, hogy *Lichtenegger Gyuláné* értékes perzsa kabátja *Korn Adolfné* nagyzombori mulatóhely tulajdonosnál van. *Korn Adolfné* viselte is a drága portékát, amivel nagy föltűnést keltett Zomborban.

Somogyi Szilveszter dr. főkapitány két detektívét küldött Zomborba, hogy a kabátról bővebb adatokat szerezzenek be. A detektívek nem találták otthon *Kornné*-t. Épen a városban parádézott a perzsa-kabáttal. A detektívek keresésére indultak s meg is találták a Fő-utcán. A perzsa-kabát viselőjében, meglepetésükre, régi ismerősüket fődözték föl. *Kornné* ugyanis még a múlt évben Szegeden lakott s a Polgár-utcában volt éjjeli mulatója. Így tehát bemutatkozásra nem is volt szükség s a detektívek egyenesen a kabátügyre tértek át.

— Honnan szerezte a kabátot? — kérdezték tőle.

Korn Adolfné eleinte himezett-hámozott, aztán bevallotta, hogy a kabátnak bizony nem régóta van birtokában. Tavaly vásárolta egy szegedi rokonától, *Koch Mór* vendéglőstől, akinek *Aradon* évek óta lakik egy rokona.

A detektívek magukkal vitték a perzsa kabátot Szegedre s a nyomozás most már ott folyt tovább. A rendőrök fölkeresték *Koch Mór* lakását, ahol több fiatal leányt találtak. A rendőröknek már ez szemet szurt, de előbb a kabát iránt érdeklődtek.

Koch Mór beismerte, hogy *Korn Adolfné* nála adta el a kabátot, de azt állította, hogy a kabáthoz igaz uton jutott. Egy ismeretlen ember hagyta nála zálogban harminc koronaért.

Mig a kihallgatás tartott, beállított a lakásba *Weisz Izrael*, aki *Korn Adolfné* vadházasságban élt s társtulajdonosa volt a Polgár-utcai mulatónak. *Weisz* zavarba jött, mikor a rendőrök meglátta s a leányokkal suttogni kezdett. Már ez is gyanús volt a rendőrök előtt, mert *Weisz Izrael* többször volt lélekfarkodással vádolva.

A rendőrség tehát kutatni kezdte, mint kerültek a leányok *Koch Mór* lakására. Ekkor megdöbbentő dolgokra jött rá a rendőrség. *Koch Mór* és *Weisz Izrael* már hónapok óta rendszeresen foglalkoztak leánykereskedéssel s friss szállitmányokkal ellátták a nagyobb magyarországi és európai városok mulatóhelyeit. Kiderült, hogy *Aradra* minden hónapban hoztak leányokat.

Ezuttal is nagyobb szállitmány összehozásán fáradoztak s éppen a napokban akarták a környékbeli fiatal leányokat Keletre indítani. A leányokat cselédeknek szerződötték s aztán csábító ajánlatokkal, lelketlenül kiszinezett mesékkel bírták rá őket az utazásra.

A főkapitány *Temesváry Géza* dr. kapitánynak osztotta ki az ügyet, aki vasárnap egész nap rengeteg tanút hallgatott ki, amelyek eredményeképpen este *Koch Mór* és *Weisz Izrael* letartóztatva.

Lefokozott hadbíró-örnagy.

Büntetés a nyugdíjazás után. — Becsületbirósági tárgyalás az aradi várban.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 2.

Fényesen indult katonai karrier tragikus kivégzésére ült össze a múlt héten az aradi vár helyőrségi parancsnokság nagytermében *Grünzweig Arthur* altábornagy elnöklése alatt tizenhét törzstisztből álló becsületügyi választmány. *Stefáni Gusztáv* nyugalmazott őrnagy hadbíró *fosztotta meg rangjától a bíróság* egy egész napi tárgyalás után. Alig néhány hónapi vizsgálat előzte meg a hadsereg tisztikarában is feltűnést keltő szigorú ítéletet, melylyel egy kiváló tehetségű katonai bíró fejezte be pályafutását a fényes egyenruha birodalmában, ahol talán irigység, féltékenység helyezte el lábai előtt oly hurkokat, melyekben fennakadt és minden fényes tehetsége dacára bukásába sietett. A rangjától megfosztott őrnagy már több hónappal ezelőtt nyugdíjba vonult és Brassóban mint a *Transylvania* kávéház tulajdonosa gyűjt vagyont.

A rendkívül érdekes lefokozás történetét és még érdekesebb előzményeit az alábbiakban mondjuk el:

A becsületbiróság ítélete.

A múlt hét szerdáján érkezett *Aradra Grünzweig Arthur* altábornagy, a 37-ik gyaloghadosztály parancsnoka. Erkezésének célját a legnagyobb titokban tartották és általános feltűnést keltett, hogy a tábornok csak az önkéntes iskolában jelent meg s a nap többi részét *bélafele Miklós* vezérőrnagy hivatalos helyiségében töltötte. Ugyanakkor és ugyanott kívül még tizenhat magasrangú katonatiszt is megjelent, köztük *Canke* vezérőrnagy Nagyváradról, *Dietrich Albert* és *Worafka Nándor* ezredesek *Aradról* stb. Mint most kitűnt, nem háborus előkészületek, sem csapatvizsgálatok nem tették szükségessé a törzstisztek összejövetelét.

Grünzweig tábornok és a törzstisztek bíróságot ültek *Stefáni Gusztáv* nyugalmazott őrnagy hadbíró felett. Az volt a kérdés, vajjon megfarthatja-e *Stefáni* továbbra is őrnagyi rangját, vagy amit elkövetett és amit másfél esztendei vizsgálat volt hivatva felderíteni, olyan bűn-e, mely őt méltatlanná teszi az aranygallér viselésére. Bűne az volt, hogy *rangján alul nősült*. *Stefáni*, akit hosszú aradi tartózkodása alkalmával még bizonyára igen sokan ismernek, nyugdíjaztatta magát, de a hadsereg kötelékében maradt és *Brassóban telepedett le*. Ott megismerkedett egyik legjobb kávéház tulajdonosnőjével, aki özvegy asszony volt. Néhány havi ismeretség után elvette az özvegyet feleségül, cégtársul lépett be a kitűnő üzletbe és aktív szerepet vitt annak vezetésében. *Felettes hatóságának ezt nem jelentette be*. De gondoskodtak róla,

hogy azok, akiket illet, hivatalosan is megtudják azt, hogy a katonai törvények értelmében *Stefáni „mezalliancot”* kötött. A hadügyminiszterium megindította az eljárást ellene és a becsületügyi ítélezést megelőző vizsgálattal *Arendt Lajos* vezérőrnagyot, volt aradi állomásparancsnokot bizta meg. A vizsgálat adatai igazolták azt, hogy *Stefáni, dacára őrnagyi rangjának, kávéháztulajdonos és személyesen folytatja a kávé-ipart*. *Bélafele Miklós*, mikor elfoglalta helyét *Aradon*, befejezte a vizsgálatot, jelentést tett a hadügyminisztériumnak s ez az említett becsületbiróságot küldötte ki ítélezésre.

Stefáni nem volt jelen az ítélethozatalnál, amelyet így csak írásban közölt vele a bíróság és az iratokat felterjesztette végső foku döntés miatt a hadügyminisztériumhoz.

A rangfosztott őrnagy nyilatkozata.

A legnagyobb titokban tartott ítéletről különböző variációk keringtek s ezért a legilletékesebb tényezőhöz: magához *Stefáni Gusztáv*hoz fordultunk hiteles adatok beszerzése végett. Ma este telefon beszélgetést folytatott az *Aradi Közlöny* a Brassóban lakó kávéház tulajdonossal, aki a következőket mondotta:

— Nem voltam jelen a *Grünzweig* altábornagy elnöklése alatt tartott becsületügyi bírósági ülésen. Az igazságnak az felel meg, hogy ez a bíróság megfosztott őrnagyi rangomtól. Nyugdíjamat ez az ítélet nem érinti. Felebbezésel éltem a hadügyminiszterhez, aki rövid időn belül dönt ügyemben.

Stefáni egyik ellensége üldözésének tulajdoníthatja ezt az ítéletet. Hogy milyen eszközökkel dolgozott ellene egy titkos kéz, az kitűnik a következőkből:

A gyilkos katonai ör kinyomozása.

Stefáni a legzseniálisabb hadbírák és nyomozók közé tartozott és éppen ezért a legbonyolultabb bűnyeket reábizták. Körülbelül nyolc évvel ezelőtt *Szegeden* titokzatos gyilkosság történt. A dorozsmai határban lévő puszkapor raktár közelében *Kovács János* mezőőr fiatal lányát egy éjszaka agyonlőtték. A mezőőr a puszkapor raktár mellett lakott. A gyilkosság éjszakáján az egész család ellen merénylet történt. A család tagjai egymásután jöttek ki a lakásból és a sűrűségből egy-egy lövést tettek rájuk. A golyók a mezőőrt és a feleségét megsebesítették, a szép fiatal lányt pedig megölték.

A gyanu természetesen a puszkaporos torony őrei ellen irányult. Az őrségen akkor ketten voltak: egy őrzető és *Tatár János* közlegény.

Az őrzető töltenyitáskájából három tölteny hiányzott, meglátszott a puszkán is, hogy

nemrég használták. Természetesen letartóztaták. A fiu tagadott. Behozták az aradi várba Tatár Jánost is, akit szintén gyanusnak találtak. Az ügyet Stefáninak osztották ki, aki akkor Aradon volt hadbíró őrnagy. Stefáni a nyomozás során megtudta, hogy az őrségen lévő Tatár már régebben üldözte szerelmével az agyonlőtt leányt. Az volt a gyanuja, hogy a gyilkos csak Tatár lehet. Mindkét legény konokul tagadta a gyilkosságot, de az a körülmény, hogy a történetek az őrségtől táskájából hiányzottak, őt tették gyanusabbá. A hadbíró egyszer felhozatta az őrséget a börtönből és ezt mondta neki:

— Maga elaludt az őrségen, ne tagadja. Biztosan tudjuk, hogy a gyilkos Tatár. Ő klopolt a maga táskájából három történetet és a maga fegyverével lőtte le a leányt.

Az őrségtől könnyezett, amikor ezt hallotta.

— Nem tagadom, — mondta — csakugyan elaludtam az őrségen. Nem mertem eddig bevallani, mert félttem, hogy megbüntetnek.

Az őrségtől eme vallomása után szabadon engedték és Stefáni teljes erővel megkezdte a nyomozást Tatár ellen. De nem sokra ment a vad fiuval. Az konokul tagadott. Az őrnagy ekkor elhatározta, hogy lelki pressziót fog rá gyakoroltatni. Olyan cellába helyeztette, amelynek ablaka az udvarra nyílt. Az ablaka alatt pedig fát vágatott az őrnagy és elrendelte, hogy a favágók ilyeneket beszéljenek jó hangosan:

— Na, ez a vastag fa elég lesz Tatár Jánosnak. Ez az akasztófa neki készül. Hiába tagad, ugyanis tudják, hogy ő lőtte le a Kovács lányt. Pedig ha beismerné a bűnét, nem kapna akasztófát.

Ez teljesen megzavarta a rab eszét. A következő napon jelentkezett Stefáninál és bevallotta, hogy ő a gyilkos.

— Azért öltem meg, — mondta — mert nem akart engem szeretni. Pedig nagyon szerettem, még se akart rólam tudni.

A fiu ezután életfogytiglani börtönt kapott és ma is foglya az aradi várnak.

A titkos ellenség.

Stefáninak ez a sikere szerfölött fájt egy szintén magasrangú katonatisztnak, aki állandóan ellenséges viszonyban volt vele. Az illető följelentést tett az őrnagy ellen azért, mert az a katonai bünvádi perrendtartás szellemével ellenkező módon vette ki a vallomást Tatárból.

A vizsgálat megindult Stefáni ellen s ugyáltszik, az ellenségének sikerült olyan adatokat szerezni, amelynek alapján az őrnagyot áthelyezték Debrecenbe. A titkos kéz azonban itt se hagyta nyugodni. Folytonos feljelentésekkel zaklatta Stefánit, aki végre is megunt a sok üldöztetést és nyugalomba vonult, azután Brassóban lakó rokonaihoz ment, ahol megismerkedett mostani feleségével. A vele kötött házasságot is Stefáni ellensége tudatta a katonai hatóságokkal, s így fosztották meg rangjától az őrnagyot.

SPORT.

+ Az aradi posta- és távirat-tisztviselők sport egyesülete ma tartotta évi rendes közgyűlését. A népes közgyűlés napirendjének legfontosabb része az évi tisztújítás volt, melynek eredménye a következő lett: Elnök: Balogh István, pályaudvari postafőnök. Tiszteletbeli elnökök: Jakab Dezső és Dávid Antal. Titkár: Groszmucl József. Jegyző: Erdélyi Ferenc. Pénztáros: Denhoff Sándor. Ellenőr: Kavalari Géza. Gazda: Schulde Frigyes. Ügyész: Vadász Ármánd dr. Igazgató: Fritz Zsigmond.

Ügyvezető-tréner: Duffner János. Szertáros: Zalai Sándor. Orvos: Hecht Arnold dr. A számvizsgáló-bizottság tagjai: Vértés Dezső, Fritz Béla és Székely Károly. Az egyesület védnökei lettek Barabás Béla dr. országgyűlési képviselő és Szél Ernő postafőnök.

Még egy nyugdíjazás József főherceg udvartartásában.

Sebessy báró őrnagy penzióban.

— Távirati tudósítás. —

Arad, március 2

A budai királyi várból kipattant rejtjelmes ügy hullámai már-már teljesen elsimultak a sajtóban, amidőn most a hatalmas botránynak egy teljesen új és eddig ismeretlen, de nagy mértékben érdekes mozzanatáról számolunk be. Egy kis erdélyi városból, Székelyudvarhelyről kapjuk e feltűnő tudósítást, amely Mihálovits százados afférjét sok tekintetben új világításba helyezi.

Most kiderült, hogy a várpalota botránjának nem Mihálovits az egyedüli áldozata. Kivüle sürgősen, minden indoklás nélkül nyugdíjazták a főhercegnek egy másik igen közel álló bizalmasát, ugyszólván barátját, Sebessy Sándor báró őrnagyot is. Ennek az ügynek részletei a következők:

Székelyudvarhelyen nagy feltűnést keltett néhány héttel ezelőtt — mint most megállapítható, közvetlen a budai vár eseményei után, — Sebessy báró megérkezése. A Sebessyek ősnemesi család a megyében. Egyedül Sebessy Sándor — a főherceg volt bizalmasa — közülük báró. Azt hitték, hogy rövid látogatás lesz csak a daliás őrnagy ott tartózkodása. Másképp történt. Sebessy nemsokára megérkezése után levetette az aranygalléros katonai ruhát, polgári ruhát vett föl, lakást bérelt magának és családjának. Megkérdezték tőle, mi az oka a különös letelepedésnek.

— Nyugdíjaztak — jelentette ki katonás rövidséggel.

Csak ennyit és nem is tudott senki bizonyosat, amíg a Mihálovits-ügy ki nem tudódott. Ez már biztos nyom volt. Mindenki tudta, hogy Sebessy báró a főherceg legbelsőbb embereinek egyike volt egész a legutóbbi ideig. Kétségtelennek tartották ilyen körülmények között, hogy a kapitány bebörtönözése és Sebessy báró nyugdíjazása között szoros kapcsolat van. Mikor a bárónál célozhattak erre, nem nyilatkozott ugyan, de egy szóval sem mondotta az ellenkezőt.

Beavatottak azt is tudni vélik, hogy mi a nyugdíjaztatás közvetlen oka. Ez pedig nem volna más, minthogy a Mihálovits-ügy körül szóváltás támadt a főherceg és Sebessy báró között. Így történt-e, másképp-e, nehezen állapítható meg a tiszta valóság. Egy bizonyos: Sebessy bárót, a negyvenen alig túl levő daliás katonát nyugdíjazták, alig néhány évvel utóbb, hogy

a bárói címet megkapta. Es ez a nyugdíjaztatás csodálatosképen követte Mihálovits bukását.

A penzionált őrnagy különben házas ember, két gyereke is van: egy gyönyörű fiatal leány s egy gimnazista fiu. Ezekkel együtt vonult Udvarhelyre, az önkéntes száműzetésbe.

Az oravicai választás.

Siegeszku győzelme. — Letartóztatnak egy aradi képviselőt?

— Távirati tudósítás. —

Arad, március 2.

A Bredicianu Coriolán halálával megüresedett oravicai kerületben ma volt a képviselőválasztás. Az alkotmánypárti Siegeszku József dr. küzdött a mandátumért illyésfalvi Papp Györggyel, a román nemzetiségi párt egyik régi vezérével. A választást hetek óta tartó erős agitáció előzte meg mindkét részről. Siegeszku a mérsékelt románság támogatása, amelyhez Burdia Szilárd vezetésével a román nemzetiségi párt nagy felháborodására az eddig szélső magatartást tanúsított román papok és tanítók is csatlakoztak. Ezért alighanem fordulatot jelez a nemzetiségi kérdésben ez a választás, mely ma este Siegeszku erős győzelmével végződött.

Az érdekes választásról itt következik távirati tudósításunk:

Az előharcok.

Oravicáról jelentik a félhivatalos M. T. L.-nak: A választás előtti napot, különösen az éjt használták fel a román nemzetiségiek a választási agitációra. Már a tegnapi nap folyamán megérkeztek a nemzetiségi képviselők majdnem teljes számban. Ezekon kívül számos ügyvéd, ügyvédjelölt, teológus és kereskedősek, akiknek feladatuk az lett volna, hogy az éj folyamán a falvakat beutazzák és a Siegeszku híveit pártjukba átesalják. Susics választási elnök rendeletet küldött a községeknek, hogy idegenek csakis igazolvánnyal járhatnak. A nemzetiségi kortesek ezt a rendelkezést azzal akarták kijátszani, hogy a választás napjára szóló paszpartukat igazolásul mutatták fel. Lukács László orsz. képviselő ilyen jeggyel járt Nagytikványon. A hatósági közegek figyelmeztették, hogy a felmutatott igazolvány nem jogosítja őt fel a községben való tartózkodásra, ennek dacára Lukács László házról-házra járt, minek következtében a csendőrség Oravicabányára kísérté. Pop Csicsó István orsz. képviselő Komoriskén járt, de a csendőrség felszólítására eltávozott. Az egész éjjel rettenetes szélvihar dühöng Oravica környékén. Eddig a rendet nem zavarták meg. Siegeszku megválasztása, dacára a heves agitációnak, kétségtelen.

A mai küzdelem.

Oravicáról jelentik reggel: Ma van itt a képviselőválasztás. Jelöltek: Siegeszku József dr. alkotmánypárti és Papp György nemzetiségi. A választási mozgalmat Burdia Szilárd vezet nagy energiával. Most szavaznak Oravicabánya, Stájerlak, Anina, Románoravica választópolgárai.

Későbbi távirat jelenti: A szavazatok aránya 12 órakor: Siegeszku 1031, Papp 106. Egy órakor: Siegeszku: 1272, Papp 169. Délután két órakor: Siegeszku 1500, Papp 324.

A nemzetiségi párt, amely már reggel látta bukását, a következő táviratot küldte a bécsi kabinetirodának:

Kötelességünknek tartjuk, hogy Felsőged legmagasabb trónja elé járuljunk és tudassuk, hogy az oravicai kerületben a csendőrök és hatóságok felháborító hatalmaskodással inzultálják, zaklatják, *infámis, brutális módon bántalmazzák* a békés polgárokat. Egyik községben a csendőrség *Kardhordó* szolgabíró jelenlétében megakadályozta Papp Györgyöt, hogy programbeszédét elmondhassa. Egy másik községben ugyancsak *Kardhordó* szolgabíró intézkedésére a községi bíró és a körjegyző korlátozták személyes szabadságunkat és halálos fenyegetéssel illettek. A körjegyző mellen ragadta Petrovics képviselőt és fellépésével megakadályozta Pappot programbeszédje elmondásában. Másutt felbérelt emberek a szolgabíró jelenlétében meghiusították a választók gyűlésének megtartását. Hiába kértünk oltalmat a vármegyétől, a kormánytól. Ezért fordulunk Felsőgedhez, mint a haza népeinek nagy igazságos atyjához. Alázattal megkérjük, méltóztassék legkegyelmesebben felemelni királyi szavát, ezen szégyenteljes állapotok ellen. Felsőged nagyon hűséges alattvalói nevében *Lukács László, Pop C. István dr. és Petrovics István dr. országgyűlési képviselők.*

Késő este táviratozzák:

A zárórát este 7. órára tüzték ki. Ekkor a szavazás eredménye ez volt:

*Siegeszkunak 1946,
Pappnak 982.*

Siegeszkut tehát 964 szótöbbséggel az oravicai kerület képviselőjévé választották.

Letartóztatott aradi képviselő?

A választáson több aradi román vezető is részt vett. Többek között jelen volt Oravicán *Suciu* János országgyűlési képviselő is, aki ma este Aradra utaztában a következőket mondotta egyik ismerősének:

— Olyan nagy visszaéléseket rég nem tapasztaltam választásoknál, mint amilyen ma Oravicán történt. A hatóság és csendőrség keresztül gázolt minden jogn és törvényen. *Pop C. István* orsz. képviselőt, határozottan igazolta, hogy képviselő, *letartóztatták*. Magát a képviselőjelöltet is *hosszabb ideig fogva tartották*. Én csak a hegyeken való keresztül szökéssel tudtam a letartóztatástól megszabadulni.

*Suciu*nak ez a kijelentése késő éjjel jutott el hozzánk. Kerestük *Suciu* Jánost, hogy megkérdezzük: a szájába adott kijelentésből mennyi a valóság? De nem tudtuk az éj folyamán megtalálni. Budapesti tudósítónknál is érdeklődtünk, de a *Pester Lloyd* semmiféle ilyen értesítést nem kapott Oravicáról.

AZ ARADI KÖZLÖNY TELEFONSZÁMAI:

Szerkesztőség — — — — — 357
Kiadóhivatal és hirdetési osztály — 151

SZERBIA LESZERELT.

A kormány hivatalos nyilatkozata. — Az európai konferencia összehívása.

— Távirati tudósítás. —

Arad, március 2.

A már-már kritikussá vált szerbiai konfliktus dolgában ma alighanem *döntő fordulat állott be*. Különböző helyről jött táviratok egybehangzóan jelentik, hogy a szerb kormány végre megfogadta a nagyhatalmak tanácsát és különösen Oroszország legutóbbi kívánságára *állítólag* kijelentette, hogy *lemond minden területi kárpótlásról és aláveti magát a nagyhatalmak határozatának*. Késő éjjel maga a szerb kormány erősítette meg ezt a hirt s hivatalos nyilatkozatot adott a harci kedv lanyhulásáról. Nyilatkozatában ugyan még nem mond le minden reményről.

Ez a szenzációs fordulat ugylátzik elüzi a háboru fenyegető rémét és első nagyfontosságú lépés a balkáni béke helyreállítására. Ha a szerb kormány józan álláspontját elfogadhatja a szkupstinával és a felizgatott szerb néppel, akkor a béke biztosítva is van. A nagyhatalmak belgrádi intervenciója elmarad és diplomáciai tanácskozások indulnak meg a monarchia és Szerbia között az utóbbinak adandó néhány gazdasági koncesszió kérdésében. Ennek előfeltétele mindenestre Szerbia részéről az annekszió elismerése és a hadiállapot megszüntetése lesz.

Alább következnek távirataink a nagyfontosságú eseményekről, melyeknek hírért megelőzték különböző mozgósítási hírek. Ezek természetesen mind elesnek, ha az egyezés Szerbiával létrejön.

Szerbia engedékenysége

Frankfurtból táviratozzák: A *Frankf. Ztg.* párisi levelezőjének értesülése szerint a szerb kormány Oroszország tanácsa folytán késznek nyilatkozott, hogy *Bécsben forma szerinti kijelentést tesz, hogy minden területi kárpótlásról lemond és megígéri, hogy a jövőben korrekt politikát fog folytatni*. A szerb kormánynak ez a lépése a hatalmak közös eljárását Belgrádban feleslegessé tette.

Ugyanezt jelenti a párisi „*Figaro*” egy sürgönye, mely ezeket mondja:

A szerb kormány Oroszország tanácsára Ausztria-Magyarország külügyi kormányát arról értesítette, hogy minden területi követelésről lemond. A bécsi külügyi hivatal ennek következtében arról értesítette a párisi, berlini, római és londoni nagyköveteket, hogy közreműködésük máris feleslegessé vált.

A szerb külügyminiszter a békéről.

Párisból táviratozzák: *Milovanovics* szerb külügyminiszter a *Matin* belgrádi tudósítója előtt kijelentette, hogy Szerbia engedelmeskedni fog a nagyhatalmak kívánságának, lemond a területi kárpótlásról. *Szerbiában a lakosság békés. A háborus párt egyre gyengül.*

Londonból táviratozzák: A szerb kormány körjegyzékben, melyet az itteni külügyi hivatalnak átadott, megígérte, hogy *Izvolszky szombati távirata következtében feltétlenül aláveti magát a hatalmak határozatának*. A körjegyzéket tegnap délután adta át a szerb ügyvivő.

Montenegró politikája

Berlinből táviratozzák: A *Voss. Ztg.* jelentti Cettinjből: *Nikita* fejedelem memorandumot intézett az itteni angol követséghez, amelyben Anglia pártfogását kéri ahhoz, hogy Montenegró Ausztria-Magyarországtól *Spizzát*, esetleg bérbe megkapja. A fejedelem kész abban az esetben, ha Ausztria-Magyarország ezt a kívánságát teljesíti, *Szerbiától elválni* és Ausztria-Magyarország tulajdonjogát Bosznia-és Hercegovinára elismerni.

Párisból jelentik: Egy Cettinjből érkezett olasz ember jelenti, hogy Montenegró teljesen *el van készülve a háborura*. A lakosság *Spizza* körül gyülekezik, ahol 10.000 katona van együtt. *Reka* környékén is 5000 katona van. A fejedelem beszédet intézett a katonákhoz, kijelentve, hogy minden montenegrói embernek *el kell készülnie a háborura*. *Szerbia és Montenegró együtt fognak harcolni, Oroszország pedig hadihajókat fog küldeni.*

A szerb nép a megegyezés ellen.

Belgrádból táviratozzák: Bizottság alakult arra, hogy az összes nagy városokban népgyűléseket rendezzenek, melyekben *tiltakozni fognak az ellen, hogy Szerbia lemondjon a területi kárpótlásról*. Ily módon akarják rákényszeríteni a királyt és a kormányt, hogy ragaszkodjék Szerbia eddigi politikájához.

Mozgósítási hírek.

„A Nap” ma esti száma írja: A magyar hadtestek közül a *budapesti* és a *temesvári* legközelebb elindítják. Három zászlóaljat *Zágrábba* küldenek, miután ott lázadástól lehet tartani. Ausztriában a trieszti hadtestet és még egy hadtestet mozgósítanak.

A magyar államvasut is erősen kiveszi részét a mozgósítási izgalmból. Koncentrálják a kocsikat és már jelentést küldtek állítólag a katonai hatóságoknak, hogy mennyi kocsit rendelkezésre. A katonai központokban nagymennyiségű személy- és teherkocsikat gyűjtöttek.

Egy hír szerint állítólag *Justh Gyula* hadelnök átiratot kapott a katonai hatóságtól képviselők behívására vonatkozólag. Hasofantasztikus hír azt mondja, hogy a hadi kormány a postát és a távirát akarja katonai felügyelet alá helyezni.

Francia támadás Oroszország ellen

Párisból táviratozzák: *Jaures* a *Human* ben azt a kérdést veti fel, miért biztatta Oroszország Szerbiát annyira ideig? Miért ígérte, hogy segítségére lesz, mikor végül azt a csót adta neki, hogy hátráljon meg. Ja figyelmezteti a szerbeket, ne szolgáltatassék magukat Oroszország intrikáinak.

Összehívják a konferenciát.

Pétervárról táviratozzák: A ma reggeli lapok kijelentik, hogy miután Szerbia le fog mondani területiális követelményeiről, Ausztria-Magyarországnak semmi oka nincs Szerbiát megtámadni. Most okvetlenül össze kell sürgősen hívni a konferenciát, hogy Szerbia ott bejelenthesse szándékát.

A szerb kormány jelentése.

Belgrádból jelenti egy éjjeli távirat: A szerb kormány késő este a következő hivatalos jelentést tette közzé:

Bosznia és Hercegovina annektálása után Szerbia a nagyhatalmak tanácsainak engedve arra szorított, hogy követeléseit, melyeknek kielégítése a szerb állam életszükséglete, formulázza és a béke megóvása mellett azoknak tárgyalását a nagyhatalmak részéről egy európai konferencián megvárja. Szerbia ezt az ígéretet stricte betartotta. Habár ma kijelentik, hogy Szerbia a területiális követelésekben a nagyhatalmak támogatására nem számíthat, a szerb kormány mégis kötelességének tartja, hogy a definitív döntést e követelések felett úgy mint eddig, ezután is, a nagyhatalmaknak átengedje. Miután a szerb igazságos követelések szigorúan a szerb állam életszükségletének határai közt mozognak, a kormány a legnagyobb bizalommal viseltetik a nagyhatalmak igazságos döntése iránt, mivel attól a fennforgó vitás kérdések igazságos és alapos megoldása függ. A szerb kormány egyúttal meg van győződve arról, hogy Európának a Balkán-félsziget tárgyi viszonyait nem teljesen méltánló határozata semmiképen sem járulhat hozzá a minden államtól sürgősen kívánt békének megerősítéséhez.

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

A színház műsora:

Szerda: Falusi verebek, falusi kép. (A berlet).
Csütörtök: Erdészléány opereta. (B berlet).
Péntek: Tatarjárás, operetta. 25-ik előadás Kálmán Jenő szerző dirigálása mellett. (C berlet).
Szombat: Szulamith, dalnő. (A berlet).

Falusi verebek.

(Köznapi történet 3 fevonásba. Irtá: Gárdonyi Géza. Bemutató előadás.)

Óvatos ember Gárdonyi Géza, a Falusi verebek című „köznapi történet” szerzője. Egyszerűen köznapi történetnek nevezte el szindarabját, melynek sem a színmű, sem az életkép, sem a vigjáték elnevezés nem jár ki. Az alakjai köznapiak, minden különösebb érdekesség nélkül. Annyira közönséges halandók, hogy igazán furcsa ötlet őket színpadra vinni és vérszegény históriájukat három felvonáson keresztül nyújtani. Gárdonyi Géza, a bor diadalmas szerzője teljesen megtagadta magát, mikor ezt a darabot elkövette és bizonyára csakis kiváló összeköttetéseknek köszönheti, hogy az ország első színháza, a Nemzeti Színház adta elő. Ezen a címen került le hozzánk is és Szendrey Mihály dícséretes áldozatkészséggel, a színes igazi buzgalommal törekedtek sikerre vinni Gárdonyi köznapi történetét.

Egy jobb módú parasztleány naiv históriája a darab. A bíró leánya szerelmes Zodág Janiba és Jópál Mátéhoz, egy vagyonos öz-

vegy emberhez akarják erőltetni. A fővárosba szökik a szeretője után, aki Budapesten katonáskodik és cselédnek szegődik. Az egész atyafiság feljön aztán Pestre, miután a szintén Pesten szolgáló Pannitól megtudják Erzsi tartózkodási helyét. Erzsi nem akarja ott hagyni a helyét, a gazdái se engedik és miután a bátyja megfenyegeti, hogy a rendőrséggel viteti haza, öngyilkosságra szánják magukat Erzsi és Jani. Az öngyilkosság helyett istentelenül berugnak és a megrémült atyafiak, akik eszméletlenül találják őket, nagy siránkozás közben parentálják el Erzsit és Janit, mikor pedig magukhoz térnek, agyba-főbe áldják a szerelmeseket.

Ez Gárdonyi köznapi története. Kár is róla többet írni. Gárdonyi olyan kiváló író, hogy megengedhette magának azt a tréfát, hogy ilyen darabban állítson be a Nemzeti Színházhoz. És neki volt igaza, a Nemzeti Színház beugrott és előadta ezt a sem Gárdonyihoz, sem pedig az ország első műintézetéhez nem méltó darabot.

Nálunk kiváló rendezésben — még a pezsgő is valódi volt — került színre a Falusi verebek. A szereplők közül Hunyady, Várnay kis szerepeikben is figyelemre méltót produkáltak. Kitérő volt Faludy Zsófia Jani szerepében. A harmadik felvonás öngyilkossági jelenetében állandó derűtlenségben tartotta a publikumot. Erzsit H.-Körössi Juci adta. A szerep szentimentális tónusa nem illik az ő pajzán temperamentumához. Sokkal jobban tetszett derűsebb jeleneteiben. Kis szerepeikben jók voltak Follinuszné, Benkőné, H.-Harmath Józsa. A férfiak közül Delly, Nagyvíván és Ditrói.

A közönség mérsékelt tetszéssel honorálta a köznapi történetet, mely el is merül a köznapi történetek szürke sokaságában. H. G.

* Falusi verebek. Gárdonyi Géza legujabb falusi életképe, a Falusi verebek, amelynek ma volt a bemutatója, holnap kerül színre másodszer.

* A Tatarjárás jubileuma. Nagy érdeklődés mutatkozik városszerte Kálmán Imre diadalmas operettjének, a Tatarjárás-nak pénteki 25-ik előadása iránt. A jubileus előadásnak legfőbb érdekessége az lesz, hogy maga a szerző dirigálja a zenekart.

* Előkészületben. A színtársulat nagyban készül Gallovich Károlynak a Tazimádók című színművére és Herczeg Ferencnek nagy sikerű színművére, a Kivándorlók-ra. Gallovich darabja ma hagyta el a sajtót díszes kiállításban. A közönség érdeklődése a darab iránt nagy.

* Párbaj Richelieu idejében. A hatalmas kardinalis, aki XIV. Lajos korában teljhatalmu diktátora volt Franciaországnak, elkeseredett ellensége volt a szinte epidémiává fajult párbajozási láznak. Montmoreney lovag, aki három ellenfelét ölte meg párbajban, a büntetés elől Brüsszelbe menekül. Nem használ a németalföldi hercegnő kérelme sem, a lovag nem kap kegyelmet, mire annyira felháborodik, hogy esküt tesz arra, hogy a francia törvényeket kigunyolandó, Páris kellő közepén, a Royal-téren párbajt fog vívni. A lovag szavának állt és 1627. május 12-én Beuveronnal a nyílt utcán párbajozott. A párbaj után Montmoreney menekült, azonban elfogták és dacára az arisztokrácia közbenjárásának, Richelieu bibornok parancsára kivégezték. Ezt a történelmi eseményt mutatja be az Uránia színház remek mozgóképben. Rendkívül hatásos jelenetek, korhű rendezés adják meg ennek a tárgynál fogva is szenzációs képnek a nagy érdekességet.

* Haydn és Chopin-ünnep fog lefolyni a március 7-iki utolsó filharmoniai hangverseny keretében. Haydn halálának és Chopin születésének századik évfordulóját most ünneplik meg az egész művelt világban, s az aradi Filharmonia Egyesület is kiveszi a maga részét, a zeneművészet e két hősrészesének ünnepléséből. Műsorra tüzték ki tehát Haydn két kisebb remek művét: a „Paukenschlág” szimfóniának híres Andante-jét és egy kedvesen perdülő magyar Rondo-t, Chopin művei közül pedig a gyönyörű f-mollzongora-koncertet. Ennek zongoraszólását Marschalkó Mignon kisasszony játssza, kinek fellépte iránt, zenekedvelő közön-

ségünk minden rétegében, valóban nagy az érdeklődés. Ezen hangversenyhez már csak csekély számú jegykészlet áll rendelkezésre.

HIREK.

Elkobozták a Szanint.

— Az igazságügyminiszter intézkedése. —

— Fővárosi tudósítónktól. —

Arad, március 2.

A híres orosz regény, a Szanin ellen Magyarországon megindított hare vezetői ma elérték céljukat: az igazságügyminiszter intézkedésére a budapesti királyi főügyészség ma elkobzó végzést hozott a Szaninnak Magyarországon, bármilyen nyelven található példányai ellen.

A Szanin-ellenes hare Doleschall Alfréd egyetemi tanárnak lapunkban is ismertetett cikkével kezdődött.

Tudvalevő, hogy ezután Kmety Károly országgyűlési képviselő, egyetemi tanár interpellációt jegyzett be Arezibasew híres regénye, a Szanin miatt. Kmety, aki holnap készült elmondani interpellációját, ma délelőtt hosszasan beszélgetett a Házban Günther Antal igazságügyminiszterrel. Günther hír szerint olyan intézkedéseket helyezett kilátásba, mely az interpellációt feleslegessé teszi. Híre járt a folyosón, hogy Günther elkoboztatja a Szanint.

Ez estére valósággá is vált. Egy félhivatalos könyvatos utján tudatták a lapokkal, hogy az igazságügyminiszter utasítására a budapesti főügyészség elkobozza a Szaninnak Magyarországon bármilyen nyelven található példányait pedig a fordítók és a terjesztők ellen, megindítják az eljárást.

— Időjárás. A meteorológiai intézet jelentése szerint e hó 3-án az időjárás: változékony, szeles, sok helyütt csapadék, később hűvösebb.

— Adomány. A vesztőhely megváltására ma küldték be hozzánk Faragó István világosi főbíró ur gyűjtését, 62 kor. 40 fillért, amit egy vacsora alkalmával gyűjtött.

— Az aradi sorozás megkezdése. A város hatósága e hónap 15-ére tüzte ki a sorozás megkezdését s erről a következő sorokban értesíti a publikumot: „Arad sz. kir. város részéről az 1909. évi fősorozás a következő sorrendben fog megtartatni: Március hó 15-én az I. korosztálybeliek 250. sorszámig, március 16-án az I. korosztály 251. sorszámától végig és a II. korosztály. Március hó 17-én a III. korosztálybeliek és március hó 18-án az engedélyvel Aradon sorozandó idegen illetőségű hadkötelesek. A sorozás naponta reggel 8 órakor veszi kezdetét a városháza földszinti kistermében, ahol is tartoznak a hadkötelesek pontosan és tisztán megjelenni.”

— Deputáció az ujarad—nagykikindai vasúrt. Az a szerencsétlen vasut, — az ujarad—kikindai vasut — amelynek építését Pallós Armin kijelentése szerint már rég megkezdték, sehogy se akar elkészülni. Ismeretes, hogy a főrendiházban milyen vihart keltett Zselénszky Róbert grófnak ez ügyben tett leleplezése. A vasut ügye még mindig ugyanolyan állapotban van; pedig a Kikinda—Ujarad között fekvő községeknek nagy szükségük volna a vasutra. Ezért elhatározták, hogy küldöttséget menesztenek Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszterhez és Sztterényi József államtitkárhoz és megkéri őket: hassanak oda, hogy a vasut hamarosan fölépüljön. A küldöttség vezetője

Nagykikinda város polgármestere, a tagjai pedig a vasutvonal mentén fekvő község küldöttei. A deputáció ma délután utazott föl Budapestre és szerdán délelőtt járul a miniszter elé.

— **Maribázi Miklós házassága.** Nemrég hirt adtunk **Maribázi-Kövér** Miklós volt aradi színésznek, jelenleg kecskeméti színigazgatónak házasságáról. Akkori közlésünk napján csak az eljegyzése történt meg a művésznek, az esketési szertartás pedig ma ment végbe Budapesten. Erről a következőket jelentik nekünk Budapestről:

Maribázi-Kövér Miklós, a kecskeméti színház igazgatója és **Turchányi Olga**, az illusztris operetténekesnő ma délben 12 órakor kötötték házasságát a VII. kerületi anyakönyvvezető előtt. Tanúk gyanánt: **Turchányi Tihámér dr.** és **Nemeshegyi Oszkár dr.** szerepeltek. A házasságkötés után az ifjú pár rövid nászutra indult s e hó 8-án, hétfőn már Kecskeméten lesznek, amikor is fellépnek a színházban a Bálkirálynő operett férfi és női főszerepeiben.

— **Návay Lajos állapota.** Fővárosi tudósítónk telefonálja: Návay Lajosnak, a képviselőház alelnökének állapota javul. Ma már sokkal jobban érezte magát és láza csökkent. Elnöktársai, **Justh Gyula** és **Rakovszky István** meglátogatták a beteget.

— **Paulay Erzsébet állapota.** Czárán Zoltáné Paulay Erzsébet riasztó hírt terjesztettek, mely azonban nem igaz. A hír onnan keletkezett, hogy a Nemzeti Színház ifjú művésznője Kairóban, ahol férjével időzik, súlyosan megbetegedett. Erről téves diagnózis alapján érkezett egy távirat, amelyet azonban csakhamar megcáfoltak, tudatván, hogy a művésznő beteg ugyan, de *állapota egyáltalán nem súlyos*. Mint a legilletékesebb forrásból értesülünk, Paulay Erzsébet annyira jobban érzi most már magát, hogy a legközelebbi hajóval férjével és édesanyjával, aki Brindisiig elbűk utazott, hazakerkezik.

— **Arad a Körös.** Gurahonról jelenti tudósítónk, hogy ott a hegyek között lerakódott hatalmas hótelegek olvadni kezdenek, aminek következtében a Körös folyó nagyon megduzzadt. A jelentés szerint az olvadás az idén nagy mérveket ölt és épen ezért félelmetes folyóáradásokra van kilátás.

— **Suciu János mentelmi ügye.** Budapestről jelenti tudósítónk: A képviselőház, a mentelmi bizottság javaslatára ma tartott ülésében *fel-függesztette* Suciu János országgyűlési képviselő mentelmi jogát. Az aradi királyi járásbíróóság könnyű testisértés miatt kérte a képviselő kiadatását, akit egy irnoka még tavaly perelt be könnyű testi sértés vétsége címén.

— **Halálozás.** Fülöp Sándor V. gimn. tanuló életének 14-ik évében Aradon, 1909. évi február hó 28-án, reggel 6 órakor elhunyt. Temetése e hó 2-án délelőtt 10 órakor volt a pécskai izr. temetőben.

— **Egy magyar százados öngyilkossága Bécsben.** Megrázó tragédiáról kaptunk távirati tudósítást az esti órákban Bécsből. A jelentés szerint máriási baticfalvi **Máriássy Brunó** 66. gyalogezredbeli százados ma este egy bécsi temetőben a menyasszonya sírján föbelőtte magát és meghalt. A százados hónapokkal ezelőtt jegyeztet el egy szép és előkelő családból származó bécsi leányt, aki tifusz következtében néhány hete meghalt. A százados emiatt fegyvert fogott önmaga ellen.

— **A boldog házasság titka.** Egy győri újságban olvassuk ezt a mosolyt keltező hírt: Saját-ságos tapasztalatról tett jelentést a tanácsnak az anyakönyvvezetői hivatal. A házasságkötéseknél ugyanis gyakran megtörténik, hogy a házasságkötés elvisszik azt a tollat, amellyel a házasságkötési jegyzőkönyvet aláírják. Igaz, hogy érte a vakok perselyébe adományt adnak, de ebből nem lehet fedezni a tollhiányt. A tanács pótlékot utalt az anyakönyvi hivatalnak, mert nem akar utjába állani az új házasság boldogságának.

— **Oriási havazás Tiroiban.** Innsbruckból táviratozzák: Egész Tiroiban óriási a havazás. A vonatközlekedést alig bírják lebonyolítani. A

vonatok két géppel járnak. Eddig is több szerencsétlenség történt. Egy lavina **Laufrin** mellett eltemetett 25 eszászári vadászt és hat tisztet. Kiszabadításukra katonaságot küldtek.

— **Késik a tavasz.** A hosszúra nyúlt tél és a nehezen kibontakozó tavasz miatt a közönség kétszeres érdeklődéssel várja mostanában **Meteor** időjósításait, melyek rendszerint teljesülnek. Március hónapra szóló jóslata a következő: A február 21-iki esomópont csapadékot s a 22-ik hideget hozott, úgy, hogy ezen esomópont hatáskörében fejlett ki e hónap leghidegebb napja, a 23-iki — amelyet követőleg azonban 13 C-ról 4 C-ra emelkedett a hőmérséklet s hova tovább mindinkább az enyhébb jelleg felé halad az idő, azonban még mindig hidegebb tulsulyal, amint ezt a bolygók állásaiból előlegesen megállapítottam. Februárius hava még téli jellegű volt, a mezei munkák megkezdésére alkalom épen nem nyílt, de ez nem lephette meg a közönséget, miután erről már jó előre értesülést nyert jelzéseimből, valamint arról is, hogy az állandóbb tavaszi napok inkább csak a március 6-iki esomópont hatáskörét követőleg következnek be, vagyis, hogy tavaszunk megnyílt a késni fog. A hosszantartó telet és késői tavaszt a Jupiter és Szaturnusz bolygókhoz való helyzetünk hozta elő. E helyzetünk csak lassan alakul át, úgy, hogy az 1910—1911-iki évi telünk sem lesz rövid tartamu. Később fog ugyan Szaturnusz előhaladása folytán beállani, de a hidegebb napokat a tavaszi időnyre is beviszi Jupiter, vagyis az abnormális éveknek a mostanival még nem szakad végük. Március első negyede már változóbb időt hoz, ahol az enyhület eleinte tulsulyra kerül ugyan, de a 6-iki esomópont hatásköre, mely Jupiter együttállásának Holdunkkal való kifolyása, még a hidegebb jellegét is érvényre fogja emelni, amit követőleg azonban már az állandóbb, szebb tavaszi napok jönnek. Bár ezek sem lesznek veszedelem nélkül a gázaközönségre nézve, miután a hirtelen beálló olvadás sok helyen áradatot hozhat, előntve a különben is megviselt vetéseket, amiért a védelemnek ez időre igen résen kell lennie. Változóbb lesz az időjárás a 16-iki esomópont körül. Lehet szél, vagy csapadék, de enyhe idő, míg a 21-iki erősebben csapadékos, majd követőleg Szaturnusznak Holdunkkal való együttállása miatt az enyhe idő visszafejlődik s hűvös, esetleg hidegebb idő áll be, változó jelleggel, mely majd az egész hónap végét kitölti. Március havának esomópontjai 6, 7, 15, 16, 20, 21, 22, 26 és 28-ra esnek, melyek közül legerősebb hatásnak a 6, 21, 22 és 26-iki esomópontok, amelyek közül a 6 hideg, a 21 enyhe, csapadékos, a 22-iki hideg, a 26 szeles, változó jelleggel. Különösen erős hatásnak a 21. és 22-iki esomópontok, ahol hirtelen átmenetek várhatók.

— **Öngyilkos hivatalnok.** Bécsből táviratozzák: Ma Budapestről Bécsbe érkezett **Epstein Benő** 25 éves hivatalnok, aki délután egy bécsi szállóban mellbelőtte magát. Haldoklik. Levelet nem hagyott hátra.

— **A rendőrlaktanya titka.** Egy budapesti reggeli lap ma titokzatos úgryról számol be. A bibor-utcai rendőrlaktanyában, állítólag dinamitmerénylet történt, melynek halottja, sérültje ugyan nincsen, de nagy nyomozás indult. Az történt, — a jelzett lap közleménye szerint — hogy hajnaltajt igen nagy robbanás rázkódtatta meg a bibor-utcai laktanyát, a rendőrellenőr leesett a székről, a rendőrök kiestek az ágyból és... megindult a vizsgálat. A rendőri sajtóiroda a közlemény nyomán ma energikus cáfolatot ad ki, a cáfolat szerint csak annyi igaz, hogy a bibor-utcai laktanyának saját, külön földrengése volt, amelynek következtében a rendőrlaktanyában erős földlökést éreztek. A földtani intézet a földrengésről semmit sem tud, a szeizmográf sem előbb, sem akkor, sem utóbb, lengést nem mutatott. Tehát mégis csak robbanásnak kellett történni. De a robbanásnak a kerületi mérnöki hivatal nem talált semmi nyomát, most is kutatják, de eredménytelenül. A közelben földrengést, földlökést sehol sem éreztek az emberek és így el kell fogadni a sajtóiroda állítását, hogy az egész a riporter-fantázia szüleménye. Azonban csak fenntartással lehet elfogadni, mert „a vizsgálat még folyik.”

— **Botrány a vicinálison.** Budapestről írják: Az egyébként annyira csendes einkotai vicinálison ablaktöréssel és pofonok esattogásával vegyes botrány játszódott le. A vicinálison, mely rendszeren nyugodt, békés, a főváros közelében lakó nyárspolgárokat visz dőcögve, zakatolva, a közeli falvakba és nyaralóhelyekre, bevett szokás, hogy a nem dohányzó utazóközönség részére fenntartott szakaszokat is a dohányzók foglalják el. Akinek a füst kellemetlen, az kinegy a folyosóra és ott várja be állva azt a félórát, a mi alatt a vicinális elviszi arra az állomásra, ahová igyekszik. A szokáshoz híven, tegnap is beült az egyik nemdohányzó szakaszba egy fiatal ember, akinek cigarettá füstölgött a szájában. A szakaszban ekkor már ott ült **Duverdier Charles**, francia tanár, a német császár fiainak volt nevelője és az Agence Havas budapesti tudósítója, aki Mátyásföldön lakik családjával, Wilcek magkereskedő nyaralójában. Duverdier tanárnak kellemetlen volt a füst és figyelmeztette a fiatal urat, hogy nem dohányzó szakaszban ül. A szenvedélyes nikotinista azonban ügyet sem vetett a figyelmeztetésre és nyugodtan tovább füstölt. Duverdier erre másképp próbált a dolgon segíteni. Kinyitotta az egyik ablakot, melyen csak úgy ömlött befelé a fogsikorgató, februári hideg. A cigarettázó fiatalember is fázott. Felkelt, becsukta az ablakot, aztán visszaült a helyére és füstölt tovább. Duverdier tanár most úgy segített magán, hogy a botjával bevverte a szakasz ablakát. Most meg a dohányzó fiatalemberen volt a dühöngés sora. A szitkok egész özönét zúdította a tanárra, aki erre a legnagyobb lelki nyugalommal *hatalmasan areul ütötte a nyájas ismeretlent*. Az utasok széjjelválasztották őket, s jött a kalauz, aki igazolásra szólította mindketőjüket. Ez azonban igen nehezen ment, mert Duverdier egy szót sem beszélt magyarul, a kalauz és az utasok meg viszont franciául nem tudtak. Idő közben Mátyásföldre ért a vonat. Az állomáson ott várta Duverdier a cselédje. A cseléd tudott franciául is, németül is, egy az állomáson levő munkás pedig németül és magyarul. Így aztán meg lehetett nagynehezen értetni a tanár urral, hogy a kalauz az ablak árát a megpofozott fiatal ember pedig lovagias elégtételt követel. Duverdier erre kifizette az ablakot, kijelentette azonban, hogy lovagias elégtételt nem ad. Aki dohányzik a nemdohányzó szakaszban, az ne csodálkozzék ha pofonokat kap.

— **A márciusi városi közgyűlés** sorrendjét eddig így állapították meg: Polgármester februári havi jelentése. — Pozsony sz. kir. város közönségének felirata a pornografiai irodalmi termékek és detektiv-regények árusításának tiltása, továbbá a magyargyalázó külföldi lapoktól a postai szállítás megvonása tárgyában. — Török Lajos rendőrfelügyelő kérvénye, mellyel az államtudományi államvizsgálat letételére vonatkozó bizonyítványt bemutatja. — Özv. Semló I. Jánosné budapesti lakos felebbezése, illetősége ügyében hozott határozat ellen. — Madarász Imre iparművészeti iskolai tanuló kérvénye segélyeztetése iránt. — Péterffy Andor köszönőlevele, atyja elhunyt alkalmából kifejezett részvényt nyilatkozatra. — Az aradi légszergyárnak kérvénye szerződésének átruházása tárgyában. — A jogügyi bizottságnak jelentése a társas gépkocsi szabályrendelet tárgyában. — Barabás Béla dr. törv. hat. bizottsági tag indítványa a 13 aradi vértanú kivégzési helyének megváltása tárgyában.

— **Szabó-féle pármái ibolya-szappan** a szappanok ideálja. Rendkívül kellemes, lágy habzása, finom ibolya illata s bőrpuhító hatása olyan, hogy egyetlen külföldi szappan sem versenyezhet vele. Készíti: Szabó Béla pipere-szappangyáros Miskolcon. Darabja 80 fillérért kapható minden gyógyszerárban s jobb divat-áru kereskedésben. Főraktár Aradon Vojtek és Weisz drogériájában. 47

— **Likör aromák** kitűnő likörök előállítására; — házilag — Vojtek és Weisznál. 171

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ **Hamisított megrendelések.** **Lutvák Izsák** aradi zöldségkereskedő és volt alkalmazottja, **Knöbl Károly** kereskedősegéd állott ma az aradi kir. törvényszék előtt magánokirat hamisításával vádolva. Az ügyészség azzal vádolja őket, hogy **Sziszka Imre**, **Eisele János** és **Mesz-szer Illés** aradi zöldségkereskedőknek — Lut-

vák konkurrensainak, — hogy ezeknek kellemtelenséget és bosszúságot okozzanak, Pulyos Miklós és Truc János brassói kereskedők aláírásával és nevében, hamis megrendeléseket küldöttek. A megrendeléseket Lutvák tollba mondta, segédje pedig megírta. Mikor a hamis megrendelés alapján elküldötték a kereskedők a zöldségárakat, az állítólagos megrendelők természetesen nem váltották ki és így a vasutazokat elárvereztette. Sziszka Imre feljelentése folytán megindult Lutvák és Knöbl ellen magánokirat hamisítás miatt az eljárás. Ma volt a főtárgyalás ebben az ügyben. Lutvák tagadott mindent, de Knöbl beismerésben volt és rávallott, hogy ő diktálta a hamisított megrendeléseket. Ítéletet ma nem hozott a bíróság, mert a bizonyítás kiegészítése miatt a tárgyalást elhalasztották.

§ **Lopás egy éjjeli mulatóban.** A múlt év április 21-én K. Péter aradi lakos megjelent az aradi rendőrség előtt és feljelentést tett, hogy meglopták. Panaszában előadta, hogy az említett napon unokafivérével, K. Andrással elment egy aradi ismert éjjeli mulatóba, ahol egy leánnyal külön szobában mulatozt. Közben elálmosodott és elaludt. Unokafivére, K. András felhasználta ezt az alkalmat és az alvó rokonnak aranyláncát, óráját és felöltőjét ellopta. K. András az elloptott tárgyakat elzabogositotta és a kapott pénzt elmulatta. Ma tárgyalta az ügyet Bozóky járásbíró, aki a beismerésben levő vádlottat egy heti fogházbüntetésre ítélte el.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Ujaradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítóiától. —

Ujarad, március 2.

Az enyhe időjárás ugylátszik állandósul, ami üdvös is, mert a vetéseknek már nagy szükségük van kedvező időjárásra.

A gabonaüzlet irányzata a megjavult kilátásokra ellanyhult.

A mai piacon elkelt:

400 mm. buza	13:00—13:30
400 mm. tengeri	6:50—6:60
Rozs	9:50—9:60
Zab	7:70—7:80
Arpa	7:50—7:60

A gabonaárak 50 kilogrammonként koronában értendők.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Távirati tudósítás. —

Budapest, március 2.

Amerika 1-el olcsóbb. Kiná'at mérsékel, v t.l. kedv gyenge.

Az arak 50 kilónként számítva:

	Deli zárlat	2 órai zárlat
Buza áprilisra ...	13.35—13.36	13.38—13.39
Tengeri májusra	7.35—7.36	7.37—7.38
Rozs áprilisra ...	10.29—10.30	10.29—10.30
Zab áprilisra ...	8.70—8.71	8.69—8.70
Buza 1909 októberre	11.14—11.15	11.14—11.15
Rozs októberre ...	9.36—9.37	9.35—9.36

Zárul 5 órakor.

Osztrák hitelrészvény ...	630.25
Magyar hitelrészvény ...	730.25

IDEGENEK ARADON.

— Március 2. —

Fehér Kereszt szálloda. Molnár Henrik utazó Budapest. — Vantsuk Mihály kereskedő Soborsin. — Menczel Hugó utazó Szolnok. — Vass Sándor utazó Budapest. — Peschak Ferenc mérnök Budapest. — Csepessányi Lajos utazó Budapest. — Róth Frigyes utazó Budapest. — Weisz J. Jenő Baja. — Schwarcz Áron utazó Temesvár. — Krammer Gyula utazó Budapest. — Székely Sándor fakereskedő Árpád. — Herkl Ferenc intéző Szemere. — Götzl Bernát utazó Bécs. — Paguba Virgil jegyző Fogaras.

Központi szálloda. Müller Miksa utazó Budapest. — Klein Abrahám földbirtokos Alsómarosváralja. — Kallós Ernő utazó Győr. — Murezel Zoltán utazó Budapest. — Singer J. utazó Budapest. — Csicsáky Gyula utazó Budapest. — Engel Adolf utazó Budapest. — Klein Miksa fakereskedő Alvinc. — Klein Arthur kereskedő Alvinc. — Jámbor Ármán joghallgató Alvinc. — Berkovits Izidor kereskedő Alvinc. — Kovács Béla erdőszőlő. — Eisenfeld József utazó Budapest. — Rosenfeld Sándor földbirtokos Tiszadérzs. — Tauszig Flügő utazó Budapest. — Ungár Mór mérnök Miskolc. — Weiner Miksa utazó Bécs. — Schwarz Adolf utazó Bécs.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szerda, 1909. évi március hó 3-án:

A) bérlet. A) bérlet.

Falusi verebek.

Köznapi történet 3 felvonás'an. Irta: Gárdonyi Géza.

S Z E M É L Y E K:

A bíró	Hunyady J.	Panni	Kin Irén.
Erzsi, leánya	Körössy Juci.	Jópál Máté	Várnay Jenő.
Ver. n neni	Benkőné.	Sárfewy	Dely Lajos.
Bandi, kisbíró	Bilinszky.	Zsigovicsné	Kollinuszé E.
Zöldög Jani	Faludy K.	Berta, leánya	H. Harmach J.
Zöldög Teca	Lászy Etel.	Kapitány	Ditrői Mór.

Kezdete este 7 és fél órakor.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Műsor: 1909 március hó 3 án, szerda:

1. Medárd karácsonya. Életkép. — 2. Női sciförök. Bohózat. — 3. A gátör leánya. Dráma. — 4. A lappok földjén. Természet után. — 5. Por ment a szembe. Bohózat. Tíz perc szünet.

6. A nefelejt legendája. Színes látványosság. — 7. Palermo es környeke. Természet után. — 8. Annuska libája. Humoros. — 9. Gondolázás Velencében. Természet után. — 10. Párbaj Richellou dejében. Történelmi dráma.

Előadások délután 5, este fél 7 és fél 9 órakor.

Az előadásra bármikor be lehet menni.

Az előadások alatt a cs. és kir. 33. gyalogezred zenekara játszik. — Cukrászda.

Március 6, 7, és 8-án:

A fehérkeztűs ar

dráma. Irta: Georges Doquois. Szereplők: Goettliat és Desfontaines urak, az Odeon színház tagjai és Bresil kisasszony, a Vaudeville színház tagja.

NYILTTÉR.*

Szőlősgazdákhöz.

A szőlőpótlások rendkívüli nehézségei és sikertelensége abban lel magyarázatát, hogy ahhoz nem a megfelelő, teljesen megbízható

I. oszt. gyökérdus anyagok,

hanem mindenféle meg nem felelő ripária és oltvány lesz felhasználva.

Szőlőpótlás céljára gyoroki szőlőgazdaságomban igen bevált módon fejlesztett ripária-portális vesszőket gyökerzetettek és szőlőoltványokat készítek, melyek a sikeres és eredményes szőlőpótlást mindenkiuek biztosítják.

Jessék a hirdetést megfigyelni.

Vojtek Alajos

szőlőbirtokos.

647

PICHLER SÁNDOR
PAPIRDS, IRÓSZER-ÉS ÜZLETI-KÖNYV
RAKTÁRA.
ARAD
TELEFON 306. SZABADSÁG-TÉR 122.

Hatóságilag engedélyezett

Kiárusítás

könyvek, papirárak és írószerekben

üzletáthelyezés miatt

Ingusz I. és Fia

könyv-, papir- és írószer kereskedésében 661

Weitzer János-utca

Antiquar-könyvek,

irodai papirok, levél-papirok, borítékok,

csomagoló papirok

beszerzési árban

lesznek kiárusítva.

Ingusz I. és Fia

Weitzer János-utca.

Feltűnő újdonság!

DELICE

Minden hirdetés felesleges, a dohányzó egyszer veszi és többé más nem szivhat.

SZIVARKAPAPIR ES SZIVARKAHUVELY.

Hatásában
Felülmúlhatatlan

a kellemes ízű, friss Hajós-féle

Csukamájolaj

Gyermekek és felnőttek által egyaránt kedvelt; hatalmas tápanyagánál fogva az orvosok előszeretettel rendelik.

Ara egy üvegnek 2 korona.

Dr. Graur Victor aradi fogorvos antisept. szájvizének és fogporának egyedüli raktára.

Egy üveg szájviz 2 korona.

Egy doboz fogpor 1 korona.

Köhögés, Rekedtség

elnyájkásodás ellen elismert kitűnő hatású szer a

„Tussinál“ cukorka

ára 60 fillér, és

„Tussinál“ thea

ára egy doboznak 50 fillér.

Legjobb fekete, le nem mosható

HAJFESTŐ

a Hajós-féle

MELOGEN.

Ara 2 korona.

Kapható a készítőnél: 191

HAJÓS ÁRPÁD gyógyszer-tárában

Arad, Andrásy-ter 22., megyeházzal szemben,

továbbá minden gyógyszer-tár, illatszertűzet és drogeriában.

Földes Kelemen

orvosi laboratóriuma

Vezető: Dr. Posgay István közkórházi főorvos, törvényszéki orvos.

Vizsgál:

Hugy.

Részletes vegyi és górcsövi elemzés, a fehérje és cukor s minden hugyalkatrész mennyiséges meghatározását beleértve. Glümöbaciilus kimutatása Daganatrészletek. Gonococcus.

Köpet.

A köpet alkatrészek górcsövi vizsgálata.

Bélsár.

Vegy és górcsövi vizsgálat verre, genyre, epefestékre, elősdiékre, daganatrészletek, bélkövek.

Gyomortartalom és hányadék.

Részletes vegyi vizsgálat, kémhatás, aciditás, szabad sósav, tejsav, nyák, vér, stb Górcsövi vizsgálat Hányadék vegyi vizsgálata, mérgezes, vagy annak gyanúja esetén.

Vér.

Vörös és fehér vértestecskék számának, a vörfesték tartalom meghatározása, verelősdiék és bacteriumokra való vizsgálat.

Koros folyadék-gyülemek.

(exsudatum, transsudatum, cysták tartalma) vegyi és górcsövi vizsgálat.

Epe- és hugykőképződmények. minőleges vizsgálat.

Nemi szervek váladékai

genococcusra.

Torok lepedék.

Vizsgálat diphteria bacillusra.

Ondó

vizsgálat ondó szállacsákra és proctat testecskékre.

Anyatej

vizsgálat gyermektáplálásra való képességre.

Korszövettani

vizsgálatok, daganatrészek

A vizsgálandó anyagok mikénti beküldésére vonatkozólag szivesen adunk utasítást válaszbélyeggel ellátott levelekre.

7691—1909.

Hirdetmény.

A m. kir. földmivelésügyi miniszteriumnak 2506/1909 szám alatt kelt rendelete alapján közhírré tesszük, hogy az 1908. XLVII. t.c. 14-ik §-ában előírt bornyilvántartás vezetésének megkezdésére kitűzött határidő folyó évi június hó 1-ig meghosszabbított.

Arad, 1909. évi március 1.

A városi tanács.

DIAMANT FERENC

villanyvilágítás, telefon és csengő berendező

Arad, Atzél Péter-utca 2.

(a színház főbejáratával szemben, Bohus-udvar.)

Telefon-szám 595.

Gáz- és villanylámpák, csillárok, legjobb minőségű **gáz, villany, benoid** izzóttestek, izzólámpaszemek,

rechaud-k acetylen égők, üveg-felszerelések: hengerek, ernyők, tulipán és gyöngyök, szerelési anyagok legolcsóbb árakban és kivitelben.

Permeterő javítások elfogadlatos.

M. kir. szabadalmazott

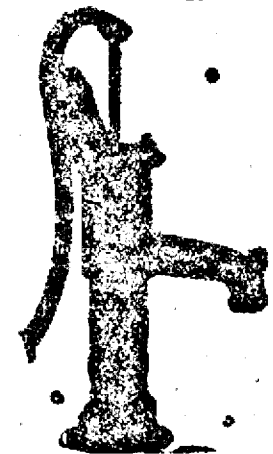
Borszivattyúk

és hozzá való legjobb minőségű gummi csövek legolcsóbb árakon.

A szivattyú hengerből a bgr utolsó cseppig kifolyik, a szőlő magvak, héjak és egyéb tisztátlan anyagok azonnal továbbbittatnak, ezáltal a szivattyú nem romlik és a kert nem renthetja, a gépezet jó működéseért 8 évi jótállás, ingyen javítás

Tüzi fecskendők

Golyó szelepekkel. Közöseknek legalkalmasabb, mert homokos és sáros víz használatánál sem tagadják meg a szolgálatot, — a gép jó működéseért 8 évi jótállás (ingyen javítás), hozzá való országos egységes csavarok és a legjobb minőségű beüleg gummirozszt kendercsövek a legolcsóbb árban.

Kutak

a hozzávaló

csövekkel

olcsóbbak és jobbak, mint bármely helyi vagy külföldi gyárban.

Hönig-Ottó

m. királyi szabadalmazott tüzi fecskendő és szivattyú készítő.

Arad, Rákóczi-utca 27.

SZŐLŐPÓTLÁSHOZ

rendkívül gyökérdus, fajtiszta

hárszal köve készült

szőlőoltványok

továbbá 1 és 2 éves rend-

kívül gyökérdus, fajtiszta

Riparia Portalis

alany bármily mennyiség-

ben kapható.

Kéretik a szükségletet előjegyeztetni.

Vojtek Alajos

szőlőgazdasága GYOROKON.

Telefon Arad 147.

Telefon Györök 14.

APRO HIRDETÉSEK.**Gazdasszonynak**

ajánkozik intelligens középkorú urinő, a ki a háztartást mindenben a legtökéletesebben érti. Messzebb vidékre is szívesen elmegy. Cím a kiadóhivatalban. 1027

Veszek könyvtárakat,

egyed könyveket és hangjegyeket legmagasabb áron úgy helyben, mint vidéken is. Könyvtárak legelőnyösebben való kiegészítése és berendezése. Bonyilvántartási ívek nagy készlete. Irodai cikkek, nyomtatványok legkedvezőbb beszerzési forrása. Kerpel Izso könyv- és papirkereskedése, kölcsönkönyvtára és zeneműkölcsönző intézete Aradon. 262

1—2 butorozott szoba

első áprilistól fogva bérbevetetik. Ajánlatokat az ár megjelölésével 22. K. B. jellegével a kiadóhivatal közvetít. 1029

Gépirásban,

könyvelésben, önálló levelezésben és az összes előforduló irodai teendőkben teljes jártassággal bíró kisasszony f. hó 15-ére, esetleg április 1-ére állást keres. Cím a kiadóhivatalban. 1026

Magánlak

6 szoba, fürdőszoba, nagy kert eladó. Bővebbet Tökölly Imre (halász)-utca 45. 977

2000 □ ölnyi

háztelkek a belvárosban eladó. Cím a kiadóban. 1020

Katóságilag engedélyezett

kiadású könyvek, papíráruk és írószerekben üzletelhelyezés miatt Ingusz I. és Fia könyv-, papír- és írószer kereskedésében, Weitzer János-utca. 173

Helybeli nagy részvény-társasághoz kerestetik szorgalmas, megbízható, irodai teendőkben gyakorlott tisztviselő havi 100 korona fizetéssel. Ajánlatok „Részvénytársaság” jellegével e lap kiadóhivatalába adandók.

Nagy telek

kerestetik a főtéren, vagy annak közvetlen közelében. Ajánlatokat „NAGY TELEK” címen a kiadóhivatalba kérünk.

Julzsufolt raktáram

következtében antiquar könyveket és különféle papírárukat beszerzési áron aló kiadásitok. Tolnai Világlapját összes kedvezményekkel eredeti árban házhoz szállítom. Krausz Paulin Színházépület. Telefon 511. 291

Májustól kiadó

4 szobás lakás Láhner György-utca 7a. sz. a.

90—1909. végreh. sz.

Árverési hirdetés.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a bpesti keresk. és váltó kir. törvényszéknek 1909. évi 6274. sz. végzése következtében Dr. Vajda Jakab világosi ügyvéd által képviselt Sugár Armin bpesti bej. cég javára, végrehajtást szenvedettek ellen 339 kor. 98 fill. jár. erejéig 1909. évi január hó 26-án foganatosított, kielégítési végrehajtás útján le- és felülfogalt és 1855 koronára becsült következő ingóságok, u. m. kész

lérfi- és gyermekköntönyök nyilvános árverésen eladotnak.

Mely árverésnek a világosi kir. járásbíró 1909. évi V. 30/2. számú végzése folytán 339 kor. 98 fill. tőkekövetelés. ennek 1908. évi szept. és okt. hó 20. napjától járó 6% kamatai és eddig összesen 97 kor. 90 fillérben bíróság már megállapított költségek erejéig Pankota községben, hegy- or 461. ház sz. a. végrehajtást szenvedett lakásán leendő megtartására 1909. évi március hó 13. napjának d. u. 1/3 órája határidőül kitézetik és ahhoz a venni szándékozók ezenel oly megjegyzéssel hivatnak

meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t.-sz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfogaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cikk 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Világos, 1909. évi február hó 21-ik napján.

1028

Thuránszky,
kir. bír. végrehajtó.

Tyúkszemétől

mindenki megszabadul a Hajós-féle Anagallin használata által, nem piszkít, nem ragadós, kezelése igen egyszerű. Ara egy üvegnek utasítással együtt 70 fillér.

Fagyás

ellen kitünő, a maga nemében páratlan jó hatású szer a „FRIGIN”. Ara egy üvegnek 70 fillér. Fagyvizketegséget és fagydaganatokat biztosan megszüntet.

Ideális

legjobb, legtartósabb gummi óvszer a „NITER”, a világ legjobb preservativa. — 6 darab egy eredeti dobozban 2 korona.

Dr. Székely Károly

aradi fogorvos „Odor” szájviz és fogpora egyedüli raktára. Egy üveg szájviz ára 2 korona, 1 doboz fogpor 1 korona.

Hajvesztő

„Depilator”. E csodahatású szerrel minden oly helyről, ahol a hajnöves alkalmatlan, mint az arc, nyak, kezek, azt egy pár perc alatt minden fájdalom nélkül eltávolítja. — Ara utasítással együtt 1 korona. 191

Fenti szerek kaphatók az egyedüli készítőnél: gyógyszerárában ARAD, Andrassy-tér 22. sz. a megyeházzal szemben. —

Hajós Árpád**NAGY DIVAT KELME ELADÁS.**

A raktáron levő összes divatkelmek e hó végéig leltározás miatt gyári áron adotnak el.

E jó alkalmat tessék kihasználni és üzletemet meglátogatni szíveskedjék.

Tisztelettel

701

HOFFMANN SÁNDOR ARAD.

Színház-épületben.

Kérem a czégre ügyelni!

Kérem a czégre ügyelni!

Zsinór díszek,
fekete és szí-
nes — Rúcnók
nagy választékban.

Gombok, díszek
és kellékek
már érkeztek.